

Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen

Lahden alueella

Inklusion toteutuminen Unified -koripallon tutustumispäivässä

16.10.2010

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
Opinnäytetyö AMK
Jenni Häkkinen
Kevät 2011

Lahden ammattikorkeakoulu
Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelma

JENNI HÄKKINEN: Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen Lahden alueella: Inklusion toteutuminen Unified -koripallon tutustumispäivässä 16.10.2010

Opinnäytetyö, 50 sivua, 8 liitesivua

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön aiheena on Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen Lahden alueella. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää inklusion toteutumista Unified-koripallon tapahtumapäivässä 16.10.2010.

Unified -koripallon tutustumispäivä on osa Suomessa järjestettävää maaliskuussa 2010 alkanutta ja toukokuun 2011 loppuun kestävä Euroopan komission tukemaa Unified -koripallon nuorisoprojektia. Projektin tarkoituksena on aloittaa koripallotoiminta kehitysvammaisista ja vammattomista nuorista koostuvissa joukkueissa.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä on käytetty videoanalyysia ja palautelomakkeita. Videotallenteesta havainnoitiin omaehtoisten tilanteiden kautta osallistujien sijoittumista pelikentälle ja tilanteen muuttumista harjoitteiden myötä. Joukkuekilpailutilanteista havainnoitiin kommunikaation muotoja osallistujien kesken ja palautelomakkeista selvitettiin muun muassa syitä tulla mukaan tapahtumaan.

Tutkimuksen perusteella joukkueina tehtävät harjoitteet ja kilpailut muuttivat ihmisten sijouttumista ja synnyttivät kontaktia vammattomien ja vammaisten välille. Voitot lähensivät joukkuetta ja syyt tulla mukaan toimintaan olivat verrattavissa aiempiin tutkimuksiin Unified -urheilusta. Tapahtumapäivän seurauksena syntyi Unified -koripallojoukkue Lahteen.

Avainsanat: Unified, koripallo, inklusio, kehitysvamma

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Sport and Leisure

JENNI HÄKKINEN: Start up of the Unified -basketball activity in the city of
Lahti and inclusion during the introduction day

Bachelor's Thesis, 50 pages, 8 appendices

Spring 2011

ABSTRACT

The subject of this thesis is how to build the Unified -basketball activity in the city of Lahti. Its purpose was to research how well inclusion was realized during the Unified -basketball introduction day on the 16th of October in 2010.

The Unified -basketball introduction day is one part of the Unified-basketball youth project, which has been sponsored by the European commission. It began in March of 2010 and it will last until May of 2011. The purpose of the project is to start playing basketball in teams that include both disabled and nondisabled youth.

The research method of the thesis was a video analysis and a feedback form. The video material was used to observe spontaneous situations, how the players placed onto the court and how their places changed during the drills. The competitive situations were used to observe the forms of communication between players, and the answer forms revealed the reasons to come to the event.

The research proved that the team drills and competitions changed the placement of the players on the court, and that the contact between non-disabled and disabled developed further. Winning made the players closer to one another, and the reasons to join this event remained the same as the previous research about Unified-sports. As a result of the introduction day a new Unified-basketball team was formed in Lahti.

Key words: Unified, basketball, inclusion, intellectual disability

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KÄSITTEIDEN MÄÄRITELMÄT	3
2.1	Erityisliikunta	3
2.2	Kehitysvamma	3
2.2.1	Kehitysvamma ja liikunta	5
2.3	Autismi	6
2.4	Downin syndrooma	7
3	INTEGRAATIO JA INKLUUSIO	8
3.1	Integraatio	8
3.2	Inklusio	8
3.2.1	Inklusion erilaiset toteuttamistavat	9
3.2.1.1	Avoin toiminta	10
3.2.1.2	Soveltava toiminta	11
3.2.1.3	Rinnakkainen toiminta	12
3.2.1.4	Käänteinen integraatio	13
3.2.1.5	Erillinen toiminta	14
4	UNIFIED-KORIPALLON NUORISOPROJEKTI	15
4.1	Special Olympics	16
4.1.1	Unified-urheilu	17
4.1.2	Unified jalkapallon pilottihankkeen tutkimustulokset	18
4.2	Unified-koripallon säännöt ja joukkueen luokittelu	19
4.3	Urheilija, partneri ja valmentaja	20
4.3.1	Kehitysvammainen urheilija	21
4.3.2	Vammaton partneripelaaja	21
4.3.3	Valmentaja	22
5	UNIFIED -KORIPALLON TUTUSTUMISPÄIVÄ	23
5.1	Tavoitteet	23
5.2	Järjestäminen ja markkinointi	23
5.2.1	Markkinointi kehitysvammaisille urheilijoille	23
5.2.2	Vammattomat partneripelaajat	24
5.3	Unified-tapahtuma Lahdessa	25

6	TUTKIMUSMENETELMÄT	27
6.1	Videoanalyysi	27
6.2	Palautelomakkeet ja jälkiarviointi	28
7	TULOKSET	29
7.1	Unified -tapahtuman sosiaaliset kytkökset	29
7.2	Videoanalyysi omaehtoisista tilanteista	29
7.3	Videoanalyysi kilpailutilanteiden kommunikoinnista	33
7.4	Videoanalyysi harjoitteista	36
7.5	Palautelomakkeet	38
7.6	Ohjaajan tuntemukset tapahtumasta	40
7.7	Jälkiarviointi	40
8	TULOSTEN YHTEENVETO	43
8.1	Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen	43
8.2	Inklusion toteutuminen	43
8.3	Palautelomakkeiden yhtäläisyys aiemman tutkimuksen kanssa	44
9	POHDINTA	46
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Suomen väestöstä älyllistä kehitysvammaa arvioidaan esiintyvän noin 1 % eli yli 50 000 henkilöllä (Kaski, Manninen ja Pihko.2009, 22). Mielekäs ja monipuolinen vapaa-ajan käyttö on kaikkien oikeus ja kehitysvammaiset ihmiset itse pitävät harrastuksia tärkeinä ja toivovat lisää vapaa-ajan toimintaa ja liikuntapalveluja, sillä heidän harrastamisensa painottuu usein yksin ja kodin piirissä toimimiseen. (Kehitysvammaliitto 2011.)

Keinona kehitysvammaisen henkilön elämän normaalisuuden saavuttamiseksi on pidetty yhteiskunnan integraatiota eli rakentamista sellaiseksi, jossa vammaisen ihminen voi ilman erottelua elää ja toimia yhteiskunnan jäsenenä tietyin oikeuksin ja velvollisuuksien kanssa. Eläminen yhteiskunnassa ei riitä yksinään, vaan tarvitaan todellista inklusiota eli mukaan ottamista. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 163.)

Joukkueurheilun ideana on pitää hauskaa, edistää fyysistä kuntoa ja tuoda ihmisiä yhteen. Unified -urheilujoukkueet tekevät kaikkea tuota ja samalla rikkovat stereotypioita älyllisestä kehitysvammasta. (Special Olympics. Unified sports brings people together. 2011.) Unified -urheilu on loistava väline saavuttaa inklusiota yhteiskunnassa ja saattaa kehitysvammaisia ja vammattomia ihmisiä yhteen. Saaren (2005, 52) mukaan inklusio etenee, kun sitä ei nähdä ongelmana vaan mahdollisuutena, joka tukee oppimista ja toimintaa. Inklusion lisäksi Unified -urheilulla voidaan saavuttaa muitakin hyötyjä. Castagno (2001) huomasi tutkimuksessaan kahdeksan viikon ajan Unified -koripallon harrastajia, että sekä vammaisten ja vammattomien pelaajien itsetunto kohosi, koripallotaidot kasvoivat ja asenne kehitysvammaa kohtaan parani (Sherrill 2004, 246).

Opinnäytetyöni aiheena on Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen Lahden alueella ja inklusion toteutuminen Unified -koripallon tutustumispäivässä 16.10.2010. Tapahtumapäivän järjestäminen on osa Euroopan komission tukemaa Unified -koripallon nuorisoprojektia, joka käynnistyi keväällä 2010 ja loppuu keväällä 2011. Tämän projektin tarkoituksena on löytää uusia kehitysvammaisia

pelaajia, vammattomia partnereita ja valmentajia ja sitä kautta koota uusia Unified -koripallojoukkueita ympäri Suomea.

Opinnäytetyöni koostuu kahdesta osasta. Tavoitteena on käynnistää Unified -koripallotoiminta Lahden alueella ja koota uusi Unified -koripallojoukkue 12 – 25 vuotiaista kehitysvammaisista ja vammattomista nuorista. Tätä tavoitetta lähde-tään tavoittelemaan järjestämällä Unified -koripallon tutustumispäivä 16.10.2010 Lahden urheilutalolla. Toisena tavoitteena on tarkastella inklusion toteutumista nuorten kesken Unified -koripallon tutustumispäivässä. Todentamiseen on käytetty keinoina videoanalyysia tapahtumasta, osallistujien palautelomakkeita ja ohjaajan omia tuntemuksia tapahtumasta. Tutkimuksessa on tarkasteltu osallistujien ryhmittäytymisen muutoksia ja niihin johtaneita syitä sekä kommunikoinnin muotoja kilpailutilanteissa.

Opinnäytetyöni aiheeksi muotoutui tapahtuman järjestäminen kun mietimme yhdessä Unified -koripallon projektisihteerin kanssa aihetta, joka hyödyttäisi projektia parhaiten. Oma harrastustausta koripallosta, soveltavan liikunnan suuntautumisopinnot ja kiinnostus erityisliikuntaa kohtaan tekivät aiheesta mielenkiintoisen. Uuden luominen ja asenteiden muuttaminen loivat haasteita työlle.

Kirjallisuuskatsauksessa käsittelen määritelmiä soveltavasta liikunnasta ja älyllisestä kehitysvammasta sekä muista kehityshäiriöistä. Integraatiolla, inklusiolla ja inklusion erilaisilla toteuttamistavoilla on keskeinen osio työstä ja lisäksi tutustutaan Special Olympics -järjestöön ja Unified -urheilun periaatteisiin.

Tapahtumapäivän tarkoituksena on luoda pysyvää Unified -koripallotoimintaa Lahden alueella ja urheilun kautta kehittää sosiaalista inklusiota yhteiskunnassa. Videoanalyysin avulla pystytään todentamaan kuinka lähelle tapahtumassa päästiin inklusiota ja Unified -urheilun ajatusmallia joukkueen muodostamista yksilöiden taitotasosta. Uskon työstä olevan apua Unified -joukkuetta perustavalle tai vastaavanlaisista tapahtumaa järjestävälle.

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITELMÄT

2.1 Erityisliikunta

Erityisryhmien liikunnan käsitteistö (2003,4) määrittelee erityisryhmien liikunnan sellaisten henkilöiden liikunnaksi, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan ja joiden liikunta vaatii soveltamista ja erityisosaamista.

Sosiaalisesti sopeutumattomat nuoret, päihdeongelmaiset ja kriminaalihuollon piirissä olevat henkiöt katsotaan kuuluvan sosiaalisten osallistumisesteiden vuoksi liikunnallisiin erityisryhmiin. Myös rodulliset, uskonnolliset tai kielelliset seikat saattavat estää tavanomaisen osallistumisen liikuntaan. (Heikinaro-Johansson, Kolkka, 1998, 13). Ikääntyneiden liikunta vaatii ohjaustilanteessa soveltamista ja erityisosaamista ja siksi se luetaan erityisryhmien liikunnaksi. Kohderyhmä rajataan kuitenkin pikemminkin toimintakyvyn kuin iän mukaan niihin, joilla on korkean iän lisäksi vammoja tai sairauksia, jotka heikentävät toimintakykyä. (Erityisryhmien liikunnan käsitteistö 2003, 7).

2.2 Kehitysvamma

Kehitysvammalla tarkoitetaan yleisimmin älyllistä kehitysvammaa, jossa henkisen suorituskyvyn kehitys on estynyt tai on epätäydellinen (Mälkiä, Rintala. 2002, 33). The American Association on Intellectual and Developmental Disabilities AAIDD, määrittelee älyllisen kehitysvamman vammaksi, jossa on huomattavia rajoituksia älykkyydessä ja adaptiivisissa taidoissa kuten joka päivän käytännön- ja sosiaalisuuden taidoissa. Kehitysvammaisuus ilmenee ennen 18 vuoden ikää. Älyllistä kehitysvammaa voidaan mitata älykkyydosamäärätestillä, jossa alle 70 – 75 tuloksen jääminen kertoo merkittävästi keskimääräisestä heikommasta älylli-

sestä suorituskyvystä. (American Association on Intellectual and Developmental Disabilities 2011).

Maailman Terveysjärjestö WHO jakaa älyllisen kehitysvamman lievään, keskiasteiseen, vaikeaan ja syvään kehitysvammaan. Lievässä älyllisessä kehitysvammassa aikuinen on 9 - 12 -vuotiaan tasolla ja hänen älykkyydosamääränsä on noin 50 – 69. Tämä johtaa oppimisvaikeuksiin koulussa, mutta ihmisen on kuitenkin mahdollista tehdä töitä ja sulautua yhteiskuntaan. Keskiasteisessa aikuinen on 6 - 9 -vuotiaan tasolla ja älykkyydosamäärä on 35 – 49. Tämä johtaa huomattaviin viivästyksiin lapsen kehityksessä, mutta useimmat voivat saavuttaa jonkinasteisen riippumattomuuden itsensä hoidossa ja riittävän kommunikaatiokyvyn. Aikuisena he tarvitsevat tukea ja enemmän valvontaa asumisessa ja ohjatussa työssä. Vaikeassa älyllisessä kehitysvammaisuudessa aikuisen älykkyydosamäärä on 20 – 34 ja se vastaa 3 - 6 -vuotiaan tasoa. Tällainen vaikea kehitysvamma tarvitsee jatkuvaa huolenpitoa ja tukitoimia koulussa ja asumisessa. Syvässä älyllisessä kehitysvammaisuudessa aikuinen on alle 3 -vuotiaan tasolla ja yksilö on täysin riippuvainen muista ihmisistä ja heidän huolenpidostaan. Syvä älyllinen kehitysvamma aiheuttaa vakavia puutteita muun muassa kommunikaatiossa ja liikkumisessa. (World Health Organization, 2007)

Älylliseen kehitysvammaan voi liittyä myös muita kehityshäiriöitä, lisävammoja, - ja sairauksia, kuten aisti-, puhe- ja liikuntavammoja, epilepsiaa, autismia, mielen-terveyshäiriöitä ja haastavaa käyttäytymistä. Nämä voivat tulla esille vähitellen elämänsä aikana. Suomen väestöstä älyllistä kehitysvammaa arvioidaan esiintyvän noin 1 % eli yli 50 000 henkilöllä. (Kaski, Manninen, Pihko, 2009, 19 – 24)

Kehitysvammaisuuden syyt voidaan luokitella käyttäen lähtökohtana kehitystapah- tumia aikajärjestyksessä hedelmöityksestä aikuisikään. Kehitysvammaisuus johtuu 1) perintekijöistä 2) sikiökautisista, tuntemattomista syistä johtuvista epämuodos- tumista 3) ulkoisista synnytyksestä edeltävistä vaiheista 4) ajanjaksosta synnytyksen alkamisesta ensimmäisen elinkuukauden loppuun 5) ensimmäisen elinkuukauden

jälkeisistä vaiheista 6) tuntemattomista syistä 7) tai syytä ei ilmoitettu. (Kaski, Manninen, Pihko, 2009, 26 – 27)

2.2.1 Kehitysvamma ja liikunta

Liikuntavammat muodostavat huomattavan osan älylliseen kehitysvammaisuuteen liittyvistä lisäoireista ja erityishuollon piirissä olevilla liikuntavammoja on joka neljännellä. Eniten liikuntavammaisuutta aiheuttaa selkäydinkohju ja yleisiä ovat periytyvät lihassauraudet sekä ortopediset ongelmat. Kolmasosaan CP-vammaisista liittyy älyllistä kehitysvammaisuutta. (Kaski, Manninen, Pihko, 2009, 132, 133, 137).

Kehitysvammaisten liikunnan tavoitteet ovat samat kuin muidenkin väestöryhmien. Kehitysvammaisten lasten motoriikka ja oman kehon hahmotus kehittyvät hitaammin kuin vammattomien lasten ja se saattaa olla 2 - 4 vuotta jäljessä verrattuna samanikäisiin vammattomiin. Fyysinen kunto ja motorinen suorituminen ovat alle keskiarvon, joten fyysistä kuntoa, toimintakykyä ja varsinkin aerobista kuntoa tulee kehittää. Kehitysvammaisille soveltuvat periaatteessa kaikki lajit. (Mälkiä, Rintala, 2002, 34).

Kouluaikana olisi hyvä löytää pitkäaikainen liikuntalaji, joka olisi mieluummin fyysistä kuin älyllistä kapasitettia vaativa. Liikuntatilanteet onnistuvat parhaiten, kun ne ovat konkreettisia ja yksinkertaisia toimintoja. Tekemällä oppii ja ohjeet on hyvä antaa lyhyesti, käyttää vähän ja yksinkertaisia sanoja, näyttää liike sekä kannustaa positiivisesti tekemiseen. Joukkupelien idean ymmärtäminen on haaste kouluikäisille. Tulee muistaa, että jokainen kehitysvammaisen on yksilö ja ohjeet eivät toimi kaikkiin samalla tavalla. Kronologista ikää ei kannata liiaksi noudattaa, vaan toimia pikemminkin kehitysiän mukaan. Aikuisilla liikunnan tulee kuitenkin olla heidän ikäänsä vastaavaa. Useilla kehitysvammaisilla on alhainen minäkuva ja he turhautuvat helposti ja eivät ole aina motivoituneita liikkumaan. Tehtävät, joissa onnistuu heti alussa, kannustavat jatkamaan toimintaa. Muutokset ovat vai-

keita, joten ohjauskerroilla on hyvä säilyttää rutiininomaisuus. Opittua taitoa tulee säännöllisesti kerrata. (Mälkiä, Rintala. 2002, 34 – 35).

2.3 Autismi

Autismi on neurobiologinen keskushermoston kehityshäiriö, joka tulee esiin varhaislapsuudessa ennen 30 kuukauden ikää. Autistisia henkilöitä on arvioitu olevan Suomessa noin 10 000 ja 2/3 heistä on miespuolisia ja 80 % myös kehitysvammaisia. Autismissa esiintyy samanaikaisesti sosiaalisen vuorovaikutuksen häiriöitä, kommunikaatiohäiriöitä, poikkeavaa ja rajoittunutta käyttäytymistä sekä aistien poikkeavaa toimintaa. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 107 – 108)

Kun sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ilmenee vaikea häiriö, on vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa puutteellista tai poikkeavaa. Olennaisin piirre näkyy vastavuoroisuuden puuttumisena ihmissuhteissa. Autistinen voi välttää katsekontaktia ja vastustaa fyysistä kontaktia. Pikkulapsena autisti viihtyy itsekseen ja heillä on yleensäkin vaikeuksia ottaa mallia toisten käyttäytymisestä. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 108)

Kommunikaatiohäiriö ilmenee kielen, eleiden ja symbolien ymmärtämisessä, sekä itsensä ilmaisemisessa kielellisesti ja ei-kielellisesti esiintyy vaikeuksia ja poikkeavuutta. Ele -ja ilmeikieli voi olla puutteellista ja puhutun kielen ymmärtäminen tuottaa vaikeuksia. Tavallista on kaikupuhe, jossa äsken tai aikaisemmin puhuttu toistetaan. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 108 – 109)

Käyttäytymisen häiriö näkyy autistisilla käyttäytymismuotojen rajoittuneisuutena, monimutkaisina rituaaleina, outoina tapoina ja poikkeavana leikkinä. Autistisella henkilöllä saattaa olla tietyt rutiinit päivittäisessä elämässä, jolloin muutostilanteet ahdistavat. Toistuvia toimintoja voi myös esiintyä, kuten esineiden pyörittämistä tai itsensä heijaamista. Aistien poikkeava toiminta esiintyy yli- tai aliherkkyytenä.

Monilla autisteilla näköaisti on parempi muihin aisteihin verrattuna. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 109).

2.4 Downin syndrooma

Downin syndrooman aiheuttaa kromosomin 21 kolminkertaisuus. Tämä 21-trisomia on suurin kehitysvammaisuuden syy ja se on noin 10 %:lla älyllisesti kehitysvammaisista ihmisistä. Mahdollisuus saada kromosomipoikkeavuuden omaava lapsi lisääntyy äidin iän myötä. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 70)

Downin syndroomaan liittyvät tietyt piirteet, kuten lyhytkasvuisuus, ylöspäin vi-
not luomiraot, pieni suu ja nielu, jonka vuoksi kieli pyrkii ulos, silmien taittovika
sekä karhea ja matala ääni. Synnynäinen sydänvika on noin 40 kertaa yleisempää
kuin muilla lapsilla ja kaularangan yläosan kannattaja- ja kiertonikamassa saattaa
olla tavallista suurempi liikkuvuus. Jos ruokavaliosta ei pidetä huolta lihovat mo-
net ylipainoisiksi. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 70, 72)

Kävelemään downin oireyhtymän omaava lapsi oppii vasta parivuotiaana, mutta
varhainen aktiivinen liikkuminen tukee motorista kehitystä. Lapset ovat hyväntuu-
lisia, ylivilkkaita ja itsepäisiä. He omaavat usein hyvän rytmitajun ja ovat musi-
kaalisia. (Kaski, Manninen, Pihko. 2009, 71).

3 INTEGRAATIO JA INKLUUSIO

Alangon, Remahlin ja Saaren (2004, 6) mukaan yhdessä toimiminen on tasa-arvoa ja onnistumisen kokemusten lisäksi yhteiseen toimintaan kuuluvat mahdollisuus ottaa riskejä, epäonnistua ja tehdä valintoja sekä virheitä. Ihmiset ovat erilaisia ja ihmisen arvo ei tulisi olla kiinni toimintakyvystä. Kaikilla ihmisillä on sosiaalisia ja liikunnallisia tarpeita. Jokaisella on oikeus olla osa yhteisöä ja erillään toimiminen vahvistaa leimautumista.

Integraatiosta ja inklusiosta on käytetty kananmunavertausta, jossa integraatiota edustaa kiinteinä yhdessä vierekkäin kelluvat valkuainen ja keltuainen. Kun kananmuna vatkataan rikki ja keltuainen ja valkuainen sekoittuvat, syntyy inklusiota eli sulautumista.

3.1 Integraatio

Integraatio on erityistukea tarvitsevan sijoittamista yleiseen ryhmään, kuten koulutai harrastusryhmään. Tällaisesta fyysisestä yhteen sijoittamisesta ei välttämättä seuraa yhdessäolon, toisten hyväksymisen ja sosiaalisten suhteiden syntyminen kautta yhteiskunnallinen integraatio. Se voi olla yhdessä olemista, jossa erityistukea tarvitseva on eriytetty pois yhteisestä toiminnasta. (Alanko, Remahl & Saari. 2004, 17). Saaren (2009, 23) mukaan integraatio on vastakohta segregatiolle eli vammaisten henkilöiden eristämiseksi yhteiskunnasta. Integraation voi nähdä väli-vaiheena kohti inklusion ideaalia, jossa vammaisen henkilö on osa lähiyhteisö-ään ja käytettäviä palveluita.

3.2 Inklusio

Inklusio on sulauttamista, jossa erityistukea tarvitseva on osa yhteisöä. Inklusio-ajattelussa huomioidaan yksilön tarvitsemat tukipalvelut ja järjestelyt, joiden avulla jokainen pystyy toimimaan omalla tasollaan osana yhteisöä. Inklusio on koko

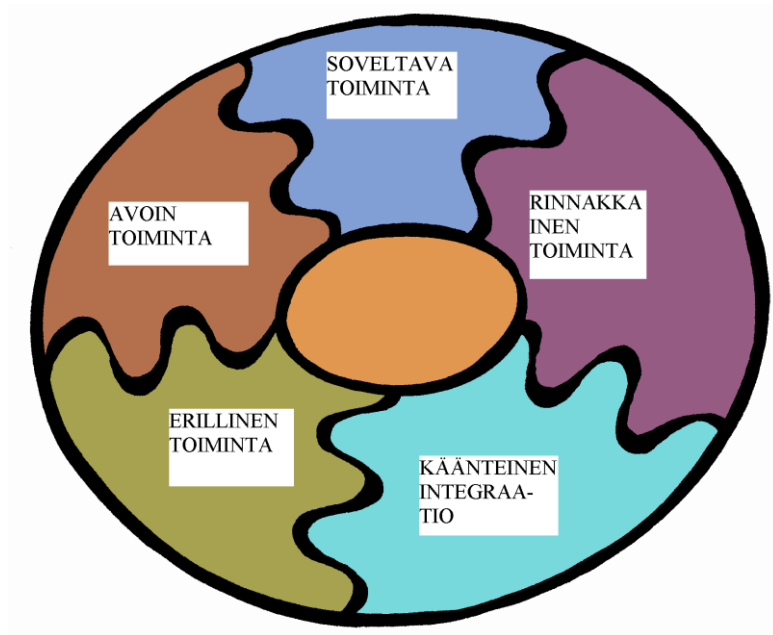
yhteisön haaste ja se ei etene yksittäisillä hankkeilla vaan edellyttää muutoksia perinteisissä urheilun rakenteissa ja koko lähiyhteisön palvelujärjestelmissä. Liikunta ja urheilu voivat parhaimmillaan luoda siltoja, luottamusta ja yhteisöllisyyttä erilaisten ihmisten välille. Vahvat ”erityistävät” perinteet voivat estää inklusiota, vaikka tarkoitus olisikin hyvä. Esteettömyys ja saavutettavuus ovat osa inklusiota. (Saari, Rautio & Remahl 2008, 35 – 36).

Inklusio on ristiriitainen ilmiö, sillä kun työ on tehty hyvin, muuttuu se näkymättömäksi. Inklusio voi joskus toteutua itsestään, mutta yleensä siihen tarvitaan toimenpiteitä. Pois-sulkevat tekijät ovat usein itsestäänselvyyksiä vammattomille, mutta kynnykset, pimeät ja sokkeloiset käytävät tai monimutkainen ilmoittautuminen mukaan voivat saada vammaisen osallistujan tuntemaan olonsa ei-tervetulleeksi. (Saari, Rautio & Remahl 2008, 36).

Inklusio on keskustelua tasa-arvosta, moniarvoisuudesta ja suvaitsevaisuudesta. Huomio kiinnitetään olosuhteisiin, ympäristöihin ja toimenpiteisiin, jotka sulkevat jonkun pois toiminnasta. Erilainen hahmottaminen, ymmärtäminen, näkeminen, kommunikointi, liikkuminen jne. ovat normaalia moninaisuuden kirjoa. Vammaiset henkilöt ovat osa tätä yhteiskuntaa ja sen jäseninä oikeutettuja samoihin palveluihin kuin muutkin. (Saari 2008, 9). Saaren (2009, 23) mukaan inklusiossa on keskeistä valinnanvapaus, jolloin henkilö voi itse valita harrastuspaikkansa, -seuransa ja lajinsa.

3.2.1 Inklusion erilaiset toteuttamistavat

Alanko, Remahl ja Saari (2004, 7) ovat kuvanneet inklusion kirjoa eli erilaisia toteuttamistapoja kananmunamallilla, jossa liikuntahetkien yhteisen toiminnan eri keinot on jaettu viiteen valkuaisen osaan.

KUVIO1. (Mukailtu Alanko, Remahl & Saari 2004, 6.)

3.2.1.1 Avoin toiminta

Punaista osaa edustaa avoin toiminta, jossa harjoitteet sopivat kaikille sellaisinaan tai pienin sovellutuksin ja jossa jokainen toimii omalla tasollaan. Ryhmä yritetään saada toimimaan kokonaisuutena, eikä ketään suljeta pois.

KUVA2. Esimerkki avoimesta toiminnasta: kipot ja kannet leikki joukkueittain, jossa toiset kääntävät kartioita ylöspäin ja toiset alaspäin. Pyörätuolilla mukana

olevalle kartioita voi laittaa pöydälle tai tuolille. Ajan päättyessä voittajajoukkue on se, joka on kääntänyt enemmän kartioita. (Alanko, Remahl & Saari 2004, 8)

3.2.1.2 Soveltava toiminta

Sininen alue kuvastaa soveltavaa toimintaa, jossa sovelletaan sääntöjä tai välineitä erilaisten tarpeiden mukaan, mikäli toiminta sellaisenaan ei sovellu kaikille. Tällainen soveltaminen voi koskea koko ryhmää tai yhtä sen yksilöä tai osaa. Tilannetta ei tule soveltaa heikoimman osallistujan mukaan, vaan pelin tai leikin tulee olla haastavaa kaikille.

Toimintaa voidaan soveltaa välineellä, tilalla, säännöillä ja rooleilla. Välinettä vaihtamalla tai muuntelemalla helpotetaan peliä. Isompi ja kevyempi pallo antaa aikaa reagoida, kirkasvärinen ja helisevä pallo auttaa, jos ei näe tai hahmota pelivälinettä. Apuna voi käyttää myös vierityskourua jos ei pysty tarttumaan palloon ja lyhytvartinen maila helpottaa osumista palloon. Pelitilaa voidaan suurentaa tai pienentää ja verkon tai korin korkeutta nostaa tai laskea. Sääntöjä voidaan muunnella siten, että eri tavoin liikkuville annetaan erilaisia tehtäviä. Esimerkiksi pallo saa pompata tenniksessä useamman kerran tai lentopallossa sallitaan useampia kosketuksia. Sovelluksilla voidaan vaikuttaa peliin ja annetaan kaikille sopivia haasteita. Tavoitteet ovat yhtenäiset, mutta keinot sen saavuttamiseen yksilölliset.

KUVA3. Esimerkki soveltavasta toiminnasta, jossa pöytätennikseen on laitettu näköeste tasoittamaan taitoeroja näkevän ja heikkonäköisen välillä. (Alanko, Remahl & Saari 2004, 10)

3.2.1.3 Rinnakkainen toiminta

Violettia aluetta edustaa rinnakkainen toiminta, jossa teema on kaikille sama, mutta jokainen voi valita siitä itselleen soveltuvan vaihtoehdon. Toiminta- ja tempuradat ovat yksi tapa järjestää rinnakkaista toimintaa, sillä niissä jokainen kulkee omaa vauhtiaan ja omalla tasollaan. Esimerkiksi tempuradalla valitaan kuperkeikasta ja kierimisestä itselle sopiva vaihtoehto, voi roikkua korkealla tai matalammalla ja tasapainoilla erilaisilla alustoilla.

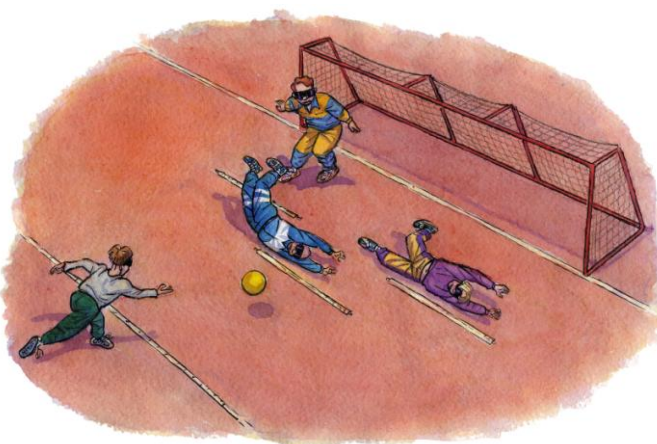
Rinnakkaista toimintaa voidaan toteuttaa myös pallopeleissä, kuten koripallossa, jalkapallossa tai salibandyssä. Tällöin luodaan erilaisia tasoryhmiä vastaavaa toimintaa.

KUVA4. Rinnakkainen toiminta tempuradalla, jossa voi valita itselleen sopivan vaihtoehdon. (Alanko, Remahl & Saari 2004, 12 – 13).

3.2.1.4 Käänteinen integraatio

Turkoosi alue on käänteinen integraatio, jossa vammaisurheilun lajeja opetetaan kaikille. Maalipallo, istumalentopallo, pyörätuolikoripallo, pyörätuolirugby, sokkopingis ja boccia ovat vammaisurheilulajeja, jotka ovat hauska kokemus myös vammattomille, kehittävät liikkumisen perustaitoja ja ovat samalla asennekasvatusta. Käänteisessä integraatiossa myös vammaisen lapsi voi onnistua vammattomien joukossa.

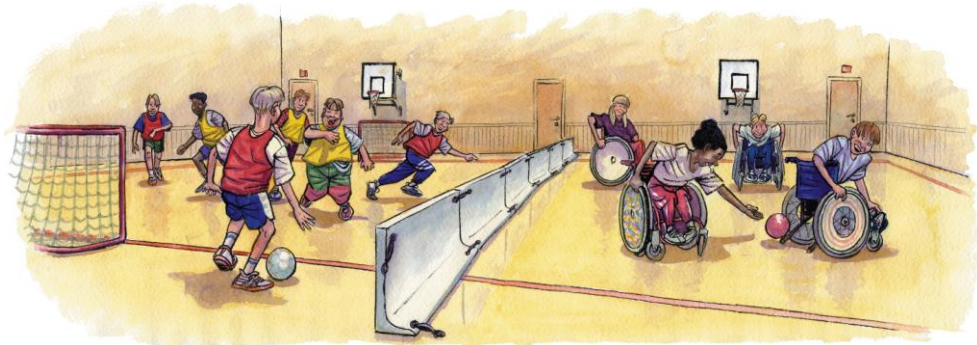

KUVA5. Maalipallo on näkövammaisten peli, jota pelataan kolmen hengen joukkueissa. Helisevää palloa torjutaan heittäytymällä sen eteen. Maalipallo soveltuu

kaikille, sillä se kehittää reaktiokykyä ja nopeutta. Kaikki käyttävät näkösuojia ja joutuvat keskittymään eri tavalla kuin peleissä, joissa käytetään näkökykyä. (Alanko, Remahl & Saari 2004, 14)

3.2.1.5 Erillinen toiminta

Vihreä osa-alue kuvastaa erillistä toimintaa. Erillisessä toiminnassa vammaiset ja vammattomat toimivat omissa ryhmissään ja harjoittelevat omiin kilpailuihinsa. Vastaavan toimintakyvyn omaavien kanssa toimiminen pienryhmässä voi tarjota rauhallisemman, turvallisemman ja tehokkaamman oppimisymäristön kuin yleinen ryhmä. Suomessa tapahtuva erityisliikunta on pääasiassa vertaisryhmissä tapahtuvaa toimintaa. Vammaisurheilussa kilpaillaan toisten vastaavan toimintakyvyn omaavien kanssa.

KUVA6. Pyörätuolikoripalloilijat alkulämmittelevät ja vieressä toiset pelaavat jalkapalloa. (Alanko, Remahl & Saari 2004, 16 – 17)

4 UNIFIED-KORIPALLON NUORISOPROJEKTI

Unified -koripallon nuorisoprojekti on osa isompaa Unified jalkapallon ja koripallon projektia, johon Suomen lisäksi osallistuvat Belgia, Tanska, Portugali, Latvia, Puola, Romania, Saksa, Italia ja Liettua. Tämän projektin tavoitteena on saavuttaa 2000 uutta urheilijaa ja partneria ikäryhmästä 12 – 25 vuotta, yhteensä 200 uutta jalkapallo ja koripallojoukkoa ja värvätä ja kouluttaa 200 uutta valmentajaa. (Brecklinghaus 2010)

Special Olympics Finland osallistuu Euroopan komission rahoittamaan Unified -koripallon nuoriprojektiin, jonka tarkoituksena on aloittaa koripallotoiminta kehitysvammaisista ja vammattomista nuorista koostuvissa koripallojoukkueissa. Unified -koripallon nuorisoprojekti käynnistyi maaliskuussa 2010 ja projektin aikana toukokuun 2011 loppuun asti etsitään Unified -toiminnasta kiinnostuneita urheiluseuroja, kouluja ja valmentajia kokoamaan joukkueita. Tavoitteena on löytää Suomesta 150 nuorta pelaajaa joukkueisiin, joille järjestetään paikallisia ja kansallisia kilpailuja. Pelaajia pyritään löytämään ikäryhmiin 12 – 16 -vuotiaat ja 16 – 25 -vuotiaat. Projektin kautta pyritään luomaan pitkäjänteistä toimintaa ympäri Suomea. Urheiluseuroille ja kouluille tarjotaan tukea valmentajien, kehitysvammaisten urheilijoiden ja vammattomien partnereiden löytämisessä sekä annetaan koulutusta ja tukea tapahtumien järjestämiseen.

Tavoitteena on innostaa joukkueita harjoittelemaan säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Unified -koripallon nuorisoprojektin kautta nuoret pääsevät kehittämään joukkueessa sosiaalisia ja pelillisiä taitojaan sekä vaikuttavat yhteisönsä urheilun avulla. Nuoret oppivat reilusta pelistä, tiimityöstä ja tasa-arvoisesta kohtelusta. Projekti tarjoaa vapaaehtoistyökokemusta ja osallisuutta positiivisen muutoksen tekemisessä. (Unified -koripallon nuorisoprojekti -esite 2010).

4.1 Special Olympics

Special Olympics on kansainvälinen järjestö, joka organisoii ympärivuotista urheilutoimintaa kehitysvammaisille henkilöille. Neljän vuoden välein järjestetään talvi- ja kesämaailmankisat. Suomessa Special Olympics -toiminnasta vastaa Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry ja jonka yhteydessä Special Olympics Finland toimii.

Vuonna 1968 Chicagossa presidentti Kennedyn sisar Eunice Kennedy Shiver perusti maailmanlaajuisen Special Olympics -järjestön kehitysvammaisille. Järjestön toiminta on levinnyt yli 180 maahan ja sen toiminnan piirissä liikkuu yli kaksi ja puoli miljoonaa kehitysvammaista urheilijaa harrastaen, valmentautuen ja kilpaillen yli 30 eri lajissa (Special Olympics Finland 2010).

Special Olympics on tarkoitettu kaikille kehitysvammaisille henkilöille, mutta kilpaillakseen tulee olla kahdeksan vuotta täyttänyt. Suorituskyky, liikuntarajoite tai -vamma eivät ole esteitä osallistumiselle. Osallistuakseen Special Olympics -kilpailuun urheilijalla ei tarvitse olla mitään virallista diagnoosia. Henkilöt, joilla on kehitysvamma, kognitiivinen viive tai kehitysvammalle läheinen kehitys- tai oppimishäiriö voivat osallistua toimintaan. Henkilöt, joiden toiminnallinen häiriö perustuu ainoastaan liikuntavammaan, henkiseen sairauteen tai määriteltyn oppimishäiriöön, eivät voi osallistua Special Olympics -kilpailuihin. (Special Olympics Finland 2010.)

Special Olympics kilpailut järjestetään siten, että kaikilla olisi mahdollisuus tasavertaiseen kilpailuun. Kilpailut muodostuvat tasoluokittelusta ja kilpailusta. Tasoluokittelun perusteella urheilijat jaetaan tasoluokkiin eli divisiooniin urheilijoiden tai joukkueiden suoritustason, iän ja sukupuolen perusteella. Näissä divisioonissa tulisi olla 3 - 8 urheilijaa tai joukkuetta ja tavoitteena on, että urheilijoiden ikä ja tulokset olisivat 15 % sisällä toisistaan. Kun varsinaisessa kilpailussa kilpaillaan omassa divisioonassaan, antaa se urheilijoille tasavertaisen mahdollisuuden voittaa. Jokaisessa divisioonassa käydään omat finaalipelit ja jaetaan omat mitalit. Special Olympicsin kilpailujärjestelmä on suunniteltu kannustamaan kaikentasoi-

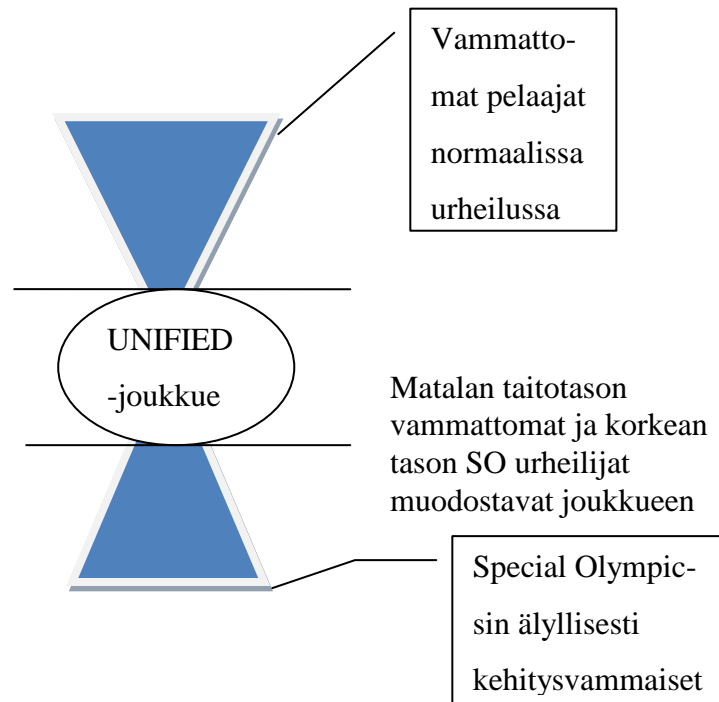
sia urheilijoita tekemään parhaansa ja saamaan hyviä kokemuksia urheilusta. (Special Olympics kilpailujärjestelmä 2010)

”Let me win. But if I cannot win, let me be brave in the attempt.” Anna minun voittaa. Ellen minä voi voittaa, anna minun olla rohkea yrityksessäni. Special Olympicsin vala osoittaa yrittämisen iloa ja vaikka urheilija ei yrityksessään onnistuisi, ei siitä saisi jäädä epäonnistumisen tunnetta (Special Olympics vala 2010).

4.1.1 Unified-urheilu

Vuonna 1989 Special Olympics International halusi viedä integraatiota pidemmälle ja kehitti Unified -urheilun mallin. Unified -urheilussa kehitysvammaiset urheilijat ja vammattomat partnerit muodostavat yhdessä joukkueen tai kilpailuparin. Mallia voidaan soveltaa muuallekin, mutta pääasiassa se kehitettiin kehitysvammaisille ja vammattomille ihmisille edistämään inklusiota. Myös ihmiset, joilla on jokin muu kuin kehitysvamma voivat olla osa Unified -joukkuetta, mutta heidät lasketaan partnereiksi. Pelaajista kentällä tulee olla koko ajan 50 % kehitysvammaisia. Unified -urheilun kohderyhmään kuuluvat taitotasoltaan korkealla olevat kehitysvammaiset urheilijat ja matalammalla tasolla olevat vammattomat partnerit. (Special Olympics. Unified Sports).

Unified -urheilua ohjaa kaksi tärkeää periaatetta: ikäryhmittely ja taitoryhmittely. Joukkueen jäsenet ovat mahdollisimman samanikäisiä ja samaa ikäluokkaa olevat joukkueet kilpailevat vastakkain. Joukkueen sisällä kehitysvammaisten urheilijoiden ja vammattomien partnereiden väliset taitotasot on sovitettava siten yhteen, että kanssapelaajat eivät hallitse tai anasta liikaa peliä. (Sherrill 2004, 246).

KUVIO1. Unified -urheilun kohderyhmä (Mukaihen Special Olympics Unified Sports luento Lissabon 2010). Kuvion yläosa kuvastaa vammattomia pelaajia normaaleissa olosuhteissa ja alaosa Special Olympicsin toimintaan osallistuvia kehitysvammaisia urheilijoita. Yhdessä taitotasoltaan lähellä toisiaan olevat matalamman taitotason omaavat vammattomat partnerit ja korkean taitotason omaavat Special Olympicsin urheilijat muodostavat Unified -urheilujoukkueen.

4.1.2 Unified jalkapallon pilottihankkeen tutkimustulokset

Special Olympics järjesti vuonna 2005 – 2006 Youth Unified Football Pilot, nuorten Unified - jalkapallon koulupohjaisen pilottihankkeen Romaniassa, Itävallassa, Puolassa, Serbiassa ja Slovakiassa. Kouluista kootut joukkueet harjoittelivat vähintään kerran viikossa ja osallistuivat säännöllisesti paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin kisoihin. Special Olympics tutki vuoden jälkeen yhteensä 735 urheilijaa ja partneria viidestä kansallisesta ohjelmasta. Arviointitutkimus pyrki selvittämään pilotin vaikutuksia urheilijoiden ja partnereiden urheilullisiin kykyihin,

sosiaalisiin taitoihin, itsetuntoon ja johtiko pilotti kehitysvammaisten ihmisten suurempaan ymmärtämiseen ja hyväksymiseen sekä johtiko pilotti urheilijoiden ja kanssapelaajien välisiin sosiaalisiin suhteisiin. (Special Olympics Europe/Eurasia Unified Football Pilot Project 2006)

Kehitysvammaiset urheilijat ja vammattomat partnerit kumpikin arvottivat reilun pelin ja joukkuepelin tärkeimmiksi kilpailun aikana. Voittamista pidettiin vähemmän tärkeänä. Tutkimuksessa tutkittiin myös urheilijoiden ja partnereiden pyrkimystä pelata parhaiten kilpailun aikana. Pelaajista 64 % ja partnereista 62 % ilmoitti koko ajan pelaavansa parhaiten. Tutkimuksessa kysyttiin vammattomilta partnereilta oliko näiden ymmärrys kehitysvammaisia ihmisiä kohtaan muuttunut. 52 % ilmoitti muuttuneen paljon, 30 % muuttuneen vähän ja loput 18 % ilmoitti pysyneen samana. (Special Olympics Europe/Eurasia Unified Football Pilot Project 2006)

Kehitysvammaisten urheilijoiden suurimmat syyt liittyä joukkueeseen olivat uusien jalkapallotaitojen oppiminen, pelaaminen joukkueessa ja uusien ystävien saaminen. Iso osa partnereista ja urheilijoista ilmoitti liittymisen syiksi sen, että heidän kaverinsa pelasivat joukkueessa. 7 % partnereista ilmoitti liittyneensä joukkueeseen, koska he halusivat oppia lisää älyllisesti kehitysvammaisista ihmisistä. (Special Olympics Europe/Eurasia Unified Football Pilot Project 2006)

4.2 Unified-koripallon säännöt ja joukkueen luokittelu

Unified -koripallo ei paljon eroa säännöiltään tavallisesta koripallosta. Peliä voidaan soveltaa aina tilanteen mukaan. Peli voi kestää neljä 6 minuutin erää normaalin 10 minuutin erän asemasta. Kehitysvammaisille pelaajille on sallittua kaksi ylimääräistä askelta siten, että suoritus ei johda koriin tai sillä ei ohiteta puolustajaa. Jos näin tapahtuu, ei koria hyväksytä, tilanteesta vihelletään askeleet ja pallo siirtyy vastajoukkueen pelattavaksi. Joukkueet voivat käyttää kaksi aikalisää kummallakin puoliajalla, eli yhteensä neljä koko pelin aikana. Kansainvälisen koripallojärjestön FIBA:n säännöissä toisella puoliajalla joukkueella on käytös-

sään kolme aikalisää eli yhteensä viisi koko pelin aikana. Vapaaheittotilanteessa kehitysvammaisella urheilijalla on kymmenen sekuntia aikaa normaalin viiden sekunnin asemasta tehdä heittosuoritus siitä kun tuomari on antanut pallon pelaajalle. (Newton. Basketball rules 2010)

Joukkueen divisiointi eli luokittelu alkaa jo omissa harjoituksissa, joissa valmentaja teettää kaikille joukkueen jäsenille BSAT-testit (Basketball Skill Assessment Tests), joka koostuu kuljetus -ja heittotestistä. Kisojen järjestäjä tekee testien perusteella jakoja divisiooniin. Joukkueet jaetaan sukupuolen mukaan ja naiset pelaavat naisia vastaan, miehet miehiä, sekajoukkueet muita sekajoukkueita vastaan ja jos ei ole tarpeeksi sekajoukkueita niin sekajoukkueet pelaavat miehiä vastaan. Vanhimman joukkueen jäsenen iän kilpailupäivänä mukaan joukkueet jaetaan kolmeen ikäluokkaan, jotka ovat alle 15 -vuotiaat, 16 – 21 -vuotiaat ja yli 22 -vuotiaat. (Newton. Divisioning for Basketball 2010)

Ennen varsinaisia pelejä käydään luokittelupeleitä, joiden mukaan järjestäjä voi vielä muuttaa joukkueitten divisioonaa. Luokittelupeleihin joukkueet jaetaan vähintään kolmen ja enintään kahdeksan joukkueen luokkiin. Kaikkien pelaajien on pelattava luokittelupeleissä. Luokittelun tekevät kokeneet Special Olympics ja koripallon asiantuntijat. Eri divisiooneilla mahdollistetaan eri vammaluokkien osallistuminen ja rohkaistaan kilpailemaan oman tason mukaan. (Newton. Divisioning for basketball 2010)

4.3 Urheilija, partneri ja valmentaja

Unified -urheilussa kehitysvammaiset urheilijat, vammattomat partnerit ja valmentajat muodostavat joukkueen. Pelaajia koripallossa on kymmenen ja ihanteellista on, että näistä kuusi olisi kehitysvammaisia urheilijoita ja neljä vammaatonta partneria. Pelikentällä tulee aina olla kolme urheilijaa ja kaksi partneria. (Newton, Basketball rules 2010)

4.3.1 Kehitysvammaisen urheilija

Kehitysvammaiset urheilijat eivät eroa muista nuorista urheilijoista, sillä myös heille ovat tärkeitä hauskuus, kilpaileminen ja ylpeys omasta suorituksesta (Newton. Special Olympics Unified-Sports and Basketball rules 2010). Kehitysvammaiset nuoret ovat sitoutuneita joukkueeseen ja nauttivat mukanaolosta. Sosiaalisointi ja henkilökohtainen panos ovat ensijaisia syitä tulla mukaan toimintaan.

Urheilijat hyötyvät Unified -toiminnasta monin tavoin. Heistä tulee koripallon asiantuntijoita ja heidän itsetuntonsa kohoaa yhdessä koripallo -tietämyksen kanssa. Nuoret oppivat urheilun rehellisyyttä, joukkuetovereistaan välittämistä, sosiaalisia tapahtumia ja sosiaalista käyttäytymistä sekä he viettävät aikaa kanssapelaajien kanssa ja sitä kautta normalisoituvat yhteisöön. (Newton. Special Olympics Unified Sports & Basketball rules 2010)

4.3.2 Vammaton partneripelaaja

Partnerit tarvitsevat rohkaisua liittyäkseen mukaan Unified -toimintaan ja valmentajan tulee työskennellä myös heidän kanssaan. Partnereiden tulee tietää roolinsa joukkueessa. Heidän tulee kunnioittaa kehitysvammaisia pelaajia ja siksi he tarvitsevat jonkun esikuvan. Partneripelaajien täytyy tuntea olonsa mukavaksi joukkueessa. (Newton. Special Olympics Unified Sports & Basketball rules 2010)

Partnerin rooli sopii hyvin pelaajille, jotka eivät ole taitotasoltaan erityisen taitavia koripallossa. Kehitysvammaisten nuorten kanssa he kuitenkin vauhdittavat peliä ja pitävät hyvää tempo yllä. Heidän ympäristönsä varmasti arvostaa tällaista vapaaehtoistoimintaa ja kokemuksesta on hyötyä myös myöhemmin erityisryhmien kanssa työskenneltäessä. Partnerit viettävät aikaa kehitysvammaisten nuorten kanssa ja oppivat välittämään joukkuetovereistaan. (Newton. Special Olympics Unified Sports & Basketball rules 2010)

4.3.3 Valmentaja

Unified -valmentajalla tulee olla Special Olympics ja – urheilutietämystä. Valmentaja valitsee sopivat jäsenet joukkueeseen ja hänen tehtävänä on ennen kaikkea urheilijan turvallisuus. Valmentaja ei pelaa, vaan säilyttää roolinsa valmentajana ja pyrkii käyttämään koripallon omaa sanastoa. Unified -joukkueen valmentaja sitouttaa pelaajat harjoittelemaan, valmentaa kaikkia joukkueessa ja vaatii joukkueeltaan yhteistyötä. Valmentaja myös varmistaa, että kaikki pelaajat vammaluokista huolimatta pääsevät kentälle pelissä. (Newton. Special Olympics Unified Sports & Basketball rules 2010)

5 UNIFIED -KORIPALLON TUTUSTUMISPÄIVÄ

5.1 Tavoitteet

Tavoitteena oli perustaa Unified -koripallojoukkue Lahteen ja sitä lähdettiin kehittämään järjestämällä maksuton Unified -koripallon tutustumispäivä 16.10.2010 Lahden urheilutalolla. Tapahtuman yleisenä tavoitteena oli onnistunut tapahtuma, jossa koettaisiin liikunnan riemua ja onnistumisia. Tapahtumaan haluttiin kehitysvammaisten nuorten lisäksi vammattomia partneripelaajia.

Tapahtuma videoitiin ja tallenteen avulla haluttiin analysoida inklusion toteutumista. Toiminnan oli tarkoitus olla Unifedia eli yhdistynyttä ja sulautunutta. Halusin nähdä millaista ja kuinka paljon kontaktia kehitysvammaiset ja vammattomat nuoret ottaisivat keskenään, kannustettaisiinko toisia, tapahtuisiko vammattomien ja vammaisten nuorten välillä keskustelua, auttaisivatko ja neuvoisivatko kanssapelaajat pelaajia harjoitteissa ja millainen olisi yleensä tällaisen tapahtuman ilmapiiri ja tunnelma alussa ja lopussa.

5.2 Järjestäminen ja markkinointi

Tapahtuma oli maksuton nuorille, mutta edellytti ilmoittautumista viikkoa etukäteen. Markkinointia suoritettiin Lahdessa ja sen lähikunnissa koripallon harrastajien ja erilaisten koulujen, laitosten ja instituutioiden keskuudessa.

5.2.1 Markkinointi kehitysvammaisille urheilijoille

Lähdin markkinoimaan tapahtumaa Lahdessa ja Nastolassa sijaitseviin kehitysvammaisten sisäoppilaitokseen ja toimintakeskukseen. Pidin heille lyhyet, noin puolen tunnin pituiset koripalloharjoitukset joilla toivoin houkuttelevani nuoria paikalle itse tapahtumaan. Otin myös yhteyttä Lahden kehitysvammahuollon koordinaattoriin, joka lupasi jakaa tapahtumapäivän esitettä eteenpäin Lahdessa ja

sen lähikunnissa. Lahden Seudun Kehitysvammaisten Tuki Ry laittoi tiedotteen nettiin ja mukaan jäsenkirjeeseen. Kehitysvammaisten selkokielisessä Leijalehdessä ilmestyi mainos tapahtumasta.

Markkinoin tapahtumaa Kiveriön koulun erityispuolelle, jossa he jakoivat oppilaiden reissuvihkojen välissä tiedotetta koteihin. Yhtään yhteydenottoa heiltä ei tullut. Muutama toimintaterapeutti halusi mainoksen tapahtumasta, sillä heiltä kysytään usein tietoa erilaisista harrastusmahdollisuuksista kehitysvammaisille lapsille ja nuorille. Uusi Lahti -ilmaisjakelulehdessä ilmestyi kahta viikkoa ennen tapahtumaa mainos (LIITE2), jonka Unified-koripallon nuorisoprojekti kustansi ja Suomen Vammaisurheilu -ja Liikunta VAU Ry:n työntekijä suunnitteli. Mainos oli muuten hyvä, mutta siihen pääsi väärä ikäjakauma 12 – 15 -vuotiaat 12 – 25 -vuotiaiden asemasta.

5.2.2 Vammattomat partneripelaajat

Hyödynsin sosiaalista mediaa ja loin Facebookiin tapahtumakutsun ja lähetin sen tutuilleni ja ystäväilleni. Kannustin status-päivityksissäni tulemaan mukaan tapahtumaan ja osa kyselikin mistä oli kyse. Tapahtumamainos (LIITE1), jota aluksi jaoin, oli muuten sisällöltään hyvä, mutta siihen oli kirjoitettu ”pääasiassa kehitysvammaisille nuorille”, ”kehitysvammaisille ja vammattomille nuorille” sijaan.

Markkinoin tapahtumaa SB-Girls ja Namika Lahti -koripalloseurojen junioreille ja SB-Girlsin seuran vuosikokouksessa oleville. SB-Girlsien A- ja B-tytöt olivat tuttuja entuudestaan ja muutama A-tyttöikäinen ilmaisi kiinnostuksensa tapahtumaa kohtaan, mutta koripallokauden alku ajoittui siten, että juniorit olivat tapahtumapäivänä omilla peleissään. Kävin Namika Lahden kotipeleissä jakamassa esitteitä houkuttimenani karkkikulho ja sijoitin esitteitä junioreiden yleensä istumille paikoille Lahden urheilutalon salissa. Pelien erätauoilla kuuluttaja mainosti tapahtumaa. Kävin puhumassa Namika Lahden juniorijoukkueelle tapahtumasta, mutta pojat eivät tuntuneet ottavan tosissaan.

Esittelin tapahtuman myös Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liikunnanohjaaja-opiskelijoiden soveltavan liikunnan kurssilaisille. Vein tapahtumaesitteet myös Lahden Ammattikorkeakoulun eri laitoksien ilmoitustauluille. Iso ajatuksellinen herätys itselle oli tajuta, etten tarvitse tapahtumaan välttämättä koripalloa harrastaneita. Vaikka kanssapelaajien tehtävä on nopeuttaa ja helpottaa peliä, liian suuret tasoerot eivät ole hyväksi joukkueelle.

5.3 Unified-tapahtuma Lahdessa

Tapahtuma järjestettiin Lahden Urheilutalon A-salissa lauantaina 16.10.2010 kello 13 – 15. Namika Lahti lainasi pallot ja sali oli hyvä tällaiseen tapahtumaan, sillä siellä oli käytössä yhteensä kuusi koria. Paikan päälle saapui yhteensä 15 osallistujaa, joista kuusi oli naispuolisia partneripelaajia ja myös liikunnanohjaajaopiskelijoita ja loput yhdeksän olivat kehitysvammaisia urheilijoita, joista suurin osa poikia. Tapahtumassa harjoiteltiin koripallon perusteita (LIITE3): pomputusta, pallonkäsittelyä, kuljetusta, syöttöä pienryhmissä, heittoa, lay uppia, otettiin heittoki-soja joukkueissa ja lopuksi venyteltiin yhdessä.

Osa partnereista oli ollut ennenkin tekemisissä erityisryhmiin kuuluvien ihmisten kanssa ja he vapauttivat heti alkuun tunnelman ja loivat hyvän ja kannustavan ilmapiirin tapahtumaan. Vitseiltä ei vältytty ja monia kehitysvammaisia pelaajia kiinnosti jatkaa koripallon harrastamista. Monet heistä ovat urheilullisia ja harrastavat erityisjudoa -tai jalkapalloa Lahdessa.

KUVA1. Unified-koripallon tutustumispäivän osallistujat Lahti 16.10.2010.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Videoanalyysi

Havainto on merkki, kuten sana, toiminta, ajatus, ominaisuus tai teko ja sen merkitys. Tutkija havainnoinnillaan etsii merkitykset esiin havainnoistaan ja keräämisen, yhdistämisen sekä tulkinnan avulla tehdään piilossa olevat todellisuuden piirteet näkyviksi. (Vilkkä 2006, 9). Eskola ja Suorannan mukaan (2001, 98) osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan aineiston keruutapaa, jossa tutkija tavalla tai toisella osallistuu tutkimansa yhteisön toimintaan. Arkielämän tarkkailusta tällainen osallistuva havainnointi poikkeaa siten, että havainnoija toimii yleensä hänelle oudossa yhteisössä, osallistujat joutuvat keskittymään tehtäviinsä eivätkä voi osallistua tarkkailuun ja kerätyt tiedot talletetaan.

Tapahtuma kuvattiin videolle ja tallenteesta tutkittiin inklusion toteutumista verraten toimintaa ja sen kehittymistä omaehtoisten tilanteitten ryhmämuodostelmilla ja kilpailutilanteissa tapahtuneella kommunikaatiolla ja sen muodoilla. Tuntemuksia ja osallistujien mielipiteitä tapahtumasta kartoitettiin kysekaavakkeilla. Myös ohjaajan omat tuntemukset kertovat paljon ja kuinka hyvin inklusiota tapahtui.

Omaehtoiset tilanteet olivat niitä, joissa ohjaaja ei kontrolloinut tilannetta vaan osallistujat saivat itse valita paikkansa kentällä. Näitä tilanteita oli yhteensä seitsemän ja eroja pyrittiin havainnoimaan tapahtuman kuluessa käyttämällä piirrosmenetelmää, jossa osallistujien paikat merkittiin koripallokentälle. Lopuksi analysoitiin mistä nämä mahdolliset muutokset johtuvat.

Toivosen ja Kiviahon mukaan me (1998, 136 – 139) luomme ennen sanoja kuuli- jaan kuvan meistä asennollamme ja olemuksellamme. Sanattoman viestinnän ajattellaan olevan rehellisempää, sillä sitä ei voi yhtä tietoisesti muokata. Osallistujien välistä kommunikaatiota ja millaista se oli, havainnoitiin heitto- ja lay up kilpailutilanteissa, joissa sekajoukkueet toimivat tapahtuman lopussa. Tallenteesta kirjoi-

tettiin sanallisesti ylös kommunikaation eri muodot, kuten kosketukset, sanallinen ja sanaton viestintä ja kannustus.

6.2 Palautelomakkeet ja jälkiarviointi

Unified -koripallon tutustumispäivän osallistujille teetettiin lyhyet, nimettömät kyselyt tapahtuman loputtua. (LIITE 4 ja LIITE 5) Palautelomakkeista haluttiin tietää mitä kautta osallistujat olivat kuulleet tapahtumasta, mitkä olivat syyt tulla mukaan tapahtumaan, olivatko osallistujat tyytyväisiä harjoituksiin, mitä hyvää ja huonoa tapahtumassa oli ja haluaisivatko he aloittaa Unified -koripallon harrastamisen. Partnereille ja urheilijoille oli omat palautelomakkeensa.

Tärkeä osa tutkimusta ovat tapahtuman jälkeiset vaiheet sillä vain siten pystytään todellisuudessa arvioimaan kuinka onnistunut tapahtuma oli päämäärässään luoda uusi Unified -koripallojoukkue Lahteen.

7 TULOKSET

Tulokset osiossa käydään lävitse videoanalyysit omaehtoisissa tilanteissa, kilpailutilanteiden kommunikaatio ja yleisesti harjoitteissa. Lisäksi muita tuloksia ovat palautelomakkeet, ohjaajan tuntemukset tapahtumasta ja jälkiarviointi tapahtuman jälkeen. Tutkimukseen osallistuneiden nimet on muutettu.

7.1 Unified -tapahtuman sosiaaliset kytkökset

Kehitysvammaisista pelaajista toisensa tuntevat 14 – 17 -vuotiaat Niilo, Janne, Atte, Tuomas ja Erik. Pojat käyvät yhdessä koulua ja harrastavat vapaa-ajalla. Janne ja Atte ovat veljeksiä. Yli 20 – vuotiaista kehitysvammaisista Saija, Jere ja Inkeri tuntevat toisensa, sillä he asuvat samassa yhteisössä. Pelaajista vain 25 -vuotias Joonas ei tunne muita ennen tapahtumaa.

Partnereista Saara, Venla ja Vaula ovat samalla luokalla. Maija ja Anna ovat myös luokkakavereita, mutta he ovat kahta ylemmällä vuosikurssilla kuin Saara, Venla ja Vaula. Nämä ryhmät eivät tunne toisiaan entuudestaan. Kanssapelaajista Tuija ei tunne muita, sillä hän opiskelee muualla. Tuija on myös ainoa kanssapelaajista joka harrastaa koripalloa.

7.2 Videoanalyysi omaehtoisista tilanteista

Osallistujien sijoittumista pelikentälle ja ryhmittymistä seurattiin omaehtoisten tilanteitten kautta. Nämä tilanteet olivat sellaisia, joita ohjaaja ei ohjeistanut erityisemmin vaan osallistujat saivat itse valita paikkansa.

Kehitysvammaiset urheilijat on alleviivattu ja *vammattomat partnerit* kursivoitu selvennykseksi. **Ohjaaja Jenni** on tummennettu.

1) **Ajassa 00.** Vapaata heittelyä ja sijoittuminen pelikentällä aluksi, kun odotettiin myöhässä olleita.

Vaula, Venla, Saara

Inkeri

Tuija

Niilo

Maija, Anna

Jere, Joonas

Saija

Jenni

Harjoitusten alussa osallistujat ovat melko kaukana toisistaan ja he ovat hakeutuneet tuttujen ihmisten lähelle ryhmiin. Toisessa päässä *Saara, Venla ja Vaula* partnerit ovat ryhmittyneet keskenään. Kehitysvammaiset Jere ja Joonas liikkuvat sivurajan tuntumassa keskustellen. Inkeri on erillään tutusta ryhmästään ja on hakeutunut *Tuijan* lähettyville yhdessä Niilon kanssa. Partnerit *Maija ja Anna* juttelevat ja kehitysvammaisen Saija seuraa tilannetta sivusta.

2) **Ajassa 02.48 min** Sijoittuminen isoon ympyrään. Ohjeistus: ”tehdään iso ympyrä, siten että kaikki näkevät toisensa”. Ympyrässä osallistujat esittelevät itsensä.

Vaula Saara Venla

Anna

Jere

Tuomas

Joonas

Inkeri

Jenni

Tuija

Saija *Maija* Janne Atte Niilo Erik

Ympyrässä välit ovat melko suuria. Saija on asettunut ohjaajan ja partneri *Maijan* väliin. Jere ja Joonas ovat vierekkäin, samoin *Vaula, Saara ja Venla*. Janne, Atte,

Niilo ja Erik ovat vierekkäin. Tuomas on partneri *Annan* vieressä ja Inkeri ja *Tuija* ovat vierekkäin.

3) Ajassa 28.52 min Ohjaaja näyttää pallolla mihin suuntaan pomputetaan: aluksi oikea ja vasen sivu ja myöhemmin lisätään eteen ja taakse. Pidetään pallo elossa koko ajan. Ohje: ”jakaudutaan siten, että naama on katsomoon päin ja ottakaa tilaa”.

		<u>Tuomas</u>	
	<i>Venla Saara Vaula</i>	<i>Anna</i>	<u>Inkeri</u>
			<i>Tuija</i>
<u>Jere Joonas</u>	<u>Saija Maija</u>	<u>Janne Atte Erik</u>	
			<u>Niilo</u>

Jenni ohjaaja

Jere ja Joonas ovat sijoittuneet lähekkäin vasempaan laitaan. Saija ja *Maija* ovat edessä ja Janne, Atte, Erik ja Niilo oikeassa laidassa. *Venla, Saara ja Vaula* ovat vierekkäin. *Anna, Tuomas, Inkeri ja Tuija* ovat samanlaisessa muodostelmassa kun osallistujat esittelivät itsensä ympyrässä.

4) Ajassa 34.21 min, syötöt pareittain. Alkuun ohjeistettiin yksi pallo per pari ja viivat, joiden kohdille parit sijoittuvat. Pareja ei määrätty, koska ne sekoittuvat.

<u>Inkeri</u>	<u>Jere</u>	<u>Saija</u>	<u>Joonas</u>	Jenni	<u>Tuomas</u>	<u>Niilo</u>	<u>Erik</u>
<i>Venla</i>	<i>Vaula</i>	<i>Maija</i>	<i>Saara</i>		<i>Tuija</i>	<i>Anna</i>	<u>Janne Atte</u>

Kaikki partnerit sijoittuivat selkä kameraa kohti samaan riviin, jossa rivin oikeaan päähän tulivat myös Janne ja Atte pareinaan Niilo ja Erik. Saija on *Maijan* parina.

7) **Ajassa 1h 24 min**, venyttelyt ja palautelomakkeet. Ohjeistus: pallot pois ja tehdään taas ympyrä ja käydään istumaan.

Venla Tuija Inkeri

Joonas

Jere

Niilo

Maija Tuomas

Jenni

Anna Janne

Saija *Vaula Erik Saara Atte*

Lopussa osallistujat ovat huomattavasti lähempänä toisiaan kuin alussa ja sekoituneina verrattuna alun ryhmityksiin. *Venla, Vaula ja Saara* eivät ole enää keskenään vierekkäin. Joonas ja Jere ovat vastakkaisilla puolilla ja Niilon, Erikin, Jannen ja Aten ryhmitys on myös hajonnut. *Tuija* ja Inkeri ovat vierekkäin. Atte, *Anna*, Janne, Tuomas ja *Maija* ovat oikealla puolella ympyrää.

7.3 Videoanalyysi kilpailutilanteiden kommunikoinnista

Osallistujien välistä kommunikointia, sen laatua ja eri tapoja havainnoitiin kilpailutilanteissa. Ennen kilpailuja joukkueet saivat harjoitella taitoja.

Ajassa 65 minuuttia tapahtuman alusta, otettiin kolmen hengen joukkueissa heittokisoja kolme kierrosta siten, että joukkueet saivat vuorotellen päättää heittopaikan ja koreja vaihdettiin aina kierroksen jälkeen. Myöhemmin ajassa 77 minuuttia tapahtuman alusta otettiin lay up-kilpailut korin oikealta ja vasemmalta puolelta. Havainnot on tehty kaikista niistä hetkistä, jolloin kyseistä joukkuetta on kuvattu.

Nämä kolmen hengen joukkueet olivat: Joonas, *Venla ja Vaula, Saara, Erik ja Saija, Anna, Atte ja Janne, Tuija, Inkeri ja Jere ja Tuomas, Niilo ja Maija.*

Joonaksen joukkueen kommunikointi ensimmäisessä heittokisassa: *Vaula taputti Venlan* korille. Toisessa heittokisassa tuli voitto ja *Vaula nostaa kädet pystyyn.*

Joukkueen **kaikki antavat ylävitosia** pienessä piirissä vartaloit käänntyneinä toisiaan kohti ja sanovat: ”jee”. Joonas tuulettaa vielä itsekseen.

Maijan joukkue oli ylivoimainen muihin verrattuna ja he voittivat kaikki loput kilpailut. Ensimmäisellä heittokierroksella *Maija* **tuuletti** koriaan. Tuomas ja Niilo **reagoivat vielä näkyvämmiin kehollaan** Tuomaksen heti perään tekemää koria. Niilo reagoi ohiheittoonsa **sanomalla: ”eii..”** *Maija* teki kuudennen korin ja **kaikki osallistuivat hep-huutoon ja tuulettivat itsekseen** sen perään ja *Maija* koväänisimmin. Toisella kierroksella pallo juuttuu koriin ja **joukkue huutaa heti ohjaajaa apuun.** Niilon heittäessä ohi tulee hänen **omasta suusta: ”eiii.”** ja **ylävartalo painuu alas.** Tuomas heittää ohi ja **reagoi ”aargh”** ja **kädet alas vartalon sivuille.** Tuomas **koskettaa Maijaa selkään** tämän aloittaessa heittoa. Häviön jälkeen Niilo **selittää Maijalle** lähellä oli voitosta ja *Maija* **vastaa: ”niinpä!”** ja **nykäisee kättään ylöspäin.** Viimeisellä heittokierroksella joukkue on järjestäytynyt valmiiksi jonoon heittopaikalle ja Niilolla on pallo ylhäällä odottamassa vihellystä. Niilo tekee korin heti alkuun ja *Maija* ja Tuomas **taputtavat ja huutavat: ”vuhuu!”.** Niilo tekee toisen korin ja *Maija* **taputtaa.** *Maija* tekee korin ja Niilo **taputtaa.** Tuomas tekee korin ja **pyörii ympäri tuulettaen.** *Maija* tekee viimeisen korin ja **kaikki nostavat kädet ilmaan ja vartalon kohti ohjaajaa ja huutavat: ”heep!”.** Niilo **jatkaa tuuletusta.** Tuomas **hyppää ilmaan kädet ylhäällä ja osoittaa tuuletuksen ”vuhuu!”** huudan kera katsomoon heidän ohjaajalleen.

Myöhemmillä lay up-kierroksilla *Maija*, Niilo ja Tuomas **keskustelevat ennen kilpailua.** Niilon koria Tuomas **kommentoi vuhuu huudolla** ja *Maijan* onnistunut lay uppia Niilo **kommentoi huudahtamalla jee.** Niilo **reagoi ohimenevään suoritukseensa huutamalla eiii.** Niilo kommentoi ennen *Maijalle* ennen tämän suoritusta: **noni sä vedät sisään.** *Maija* tekee voittoisan korin ja **ryhmä huutaa kovaan ääneen hep!! ja nostaa kädet ylös ilmaan.** Lay up kierroksella vasemmalta puolelta pillin vihellystä aloitukseksi, **osoittaa Maija Niilolle koria.** Niilo tekee korin ja **taputtaa itselleen ja sanoo ”jee”.** *Maija* tekee korin ja Niilo **taputtaa.** Tuomas tekee korin ja *Maija* **taputtaa ja sanoo ”hyvä!”.** *Maija* **taputtaa**

Tuomaksen korille ja Niilo **muistuttaa** Maijaa, että yksi kori enää. Ryhmä **tuulettaa railakkaasti** voittoaan.

Saaran joukkueen ensimmäisellä heittokierroksella *Saara* **selittää vielä sääntöjä** Saijalle ja Erikille pillin vihellettyä aloitukseksi. *Saara* tekee ensimmäisen korin, mutta **ei kommentteja** joukkueovereilta. *Saara* **syöttää toisen** joukkueen Joonakselle hänen ohimenneen pallonsa. *Saara* tekee korin toisella heittokierroksella, mutta Erik ja Saija **eivät reagoi**. Viimeisellä heittokierroksella *Saara* **koskettaa** Saijaa kevyesti selkään, jotta tämä siirtyisi vuorollaan eteenpäin. Lay Upeissa oikealta puolelta *Saara* tekee korin, mutta kehitysvammaiset nuoret eivät sitä huomioi.

Annan joukkueessa ensimmäisellä heittokierroksella Anna **ohjeisti** Attea **heittämään**. Toisella kerralla on joukkueen vuoro valita heittopaikka ja Anna **kysyy** Jannelta **mielipidettä**. Paikka valitaan ja Anna **viittoo** Aten jonon jatkoksi. Anna **näyttää** jalkansa alla olevan merkin heittopaikasta Jannelle ja **kommentoi sitä sanallisesti ”tuosta noin”** ja **koskettaen** Attea siirtää hänet pallollisen Jannen taakse. Anna **nyökkäämällä kehoittaa** Attea heittämään. Anna tekee korin, Janne **taputtaa** käsiään. Seuraavassa tilanteessa Atte tekee korin ja **äännähtää**. Viimeisellä heittokierroksella Anna **koskettaa** Attea **olkapäähän ja siirtää tätä oikeaan paikkaan ja sanoo: ”siinä”**. Janne vuorollaan **työntää** Attea hieman taaksepäin, koska tämä on jäänyt heittonsa jälkeen paikalleen. Anna **koskettaen** siirtää Attea eteenpäin tämän heittovuorolla.

Oikean puolen lay upissa Anna **viestittää** Atelle **katseella ja pään nyökkäyksellä** tulla lähemmäs muita kuuntelemaan ohjeita. Joukkue tarvitsee vain yhden pallon ja Janne **käskee** veljeään Attea vierittämään pallonsa pois. Anna tekee korin, mutta **pojat eivät kannusta**. Vasemmalta puolelta Anna **ojentaa heittoa varten pallon** Atelle ja heiton jälkeen Janne **sanallisesti ja osoittamalla neuvoo** Attea hakemaan levypallon.

Heittokilpailujen välissä *Tuijan* joukkueen Jere **ohjeistaa muita ”hei juostaan”**, kun pitää vaihtaa koria. *Tuija* tekee korin ja Jere päästää **äännähdyksen**. Joukkue

saa päättää heittopaikan ja *Tuija* **kysyy** *Jeren* ja *Inkerin* **mielipidettä** paikasta. *Jere* **huutaa ”keskeltä!”**. Lay upeissa *Tuija* **auttaa** *Inkeriä* pomppivan pallon kanssa. *Jere* **hakee** *Inkerin* **puolesta** levy pallon kauempaa. *Jere* **vastaa** ohjaajan kommenttiin, että *Maijan* joukkue oli hieman ylivoimainen, sanomalla **”oli kyllä”**.

Joukkueet	Yhteistoiminta	Kannustaminen	Tunteet	Yleinen vuoro vaikutus
<i>Joonas, Venla ja Vaula</i>	***	****	***	***
<i>Saara, Erik ja Saija</i>	***	**	**	***
<i>Anna, Atte ja Janne</i>	****	***	***	****
<i>Tuija, Inkeri ja Jere</i>	***	**	**	***
<i>Tuomas, Niilo ja Maija</i>	****	*****	*****	****

*= erittäin vähän, **= vähän, ***= jonkin verran, ****= paljon, *****= erittäin paljon

TAULUKKO1. Joukkueiden tyypittelyä yhteistoiminnan, kannustamisen, tunteiden näyttämisen ja yleisen vuoro vaikutuksen perusteella kilpailutilanteissa. Jouk-
keista pystytään tyypittelyn avulla havainnoimaan kolme joukkuetta, joiden vuoro vaikutus ja kommunikointi ansaitsevat isoimmat tähdet. Nämä olivat *Joonaksen, Annan ja Maijan* joukkueet.

7.4 Videoanalyysi harjoitteista

Inklusion todentamiseksi tehtyjen analyysien lisäksi videotallenne katsottiin lävitse ja arvioitiin miten hyvin harjoitteet (LITE1) onnistuivat osallistujilta, millainen oli tunnelma ja nousiko esiin joitakin erikoisia tilanteita. Tapahtuman osallistajat kuuntelivat hyvin ohjeistukset ja vammattomat partnerit, joista suurin osa ei harrastanut koripalloa, neuvoivat kehitysvammaisia urheilijoita tekniikassa.

Tapahtuman alun ympyrä -muodostelmassa, jossa osallistujat kertoivat itsestään, kuuntelivat kaikki tarkasti muita ja tunnelma oli hieman odottava ja jännittynyt. Pallonkäsittely-harjoitteissa ja pomputuksen harjoittelussa palloja karkaili useasti, mutta kaikki saivat onnistuneita suorituksia. Selänkautta ja jalkojen ali olivat liian vaikeita nuorille, mutta osallistujat harjoittelivat tunnollisesti. Heillä oli mahdollisuus näyttää omia pallonkäsittely-liikkeitä, mutta tässä vaiheessa tapahtumaa kukaan ei rohjennut näyttämään. Tein havainnon, että yli 20 -vuotiailla kehitysvammaisilla naisilla oli muita suurempia vaikeuksia pomputuksessa.

Kuljettamis-harjoituksessa ohjaaja näytti pallolla mihin suuntaan pomputettiin ja tarkoituksena oli pitää pallo elossa koko ajan. Pomputus oli haastavaa osallistujille, sillä katse tuli pitää pallosta ylhäällä, jotta näki mihin suuntaan liikuttiin. Kehitysvammaiset nuoret seurasivat kanssapelaajien tekemistä ja muokkasivat sen mukaan oikeaa tapaa pomputtaa palloa taaksepäin, ilman että ohjaajan tarvitsi erikseen sanoa. Partnerit toimivat esimerkkeinä, joista urheilijoiden oli hyvä ottaa mallia ja oppia. Harjoitus sujui hyvin niillä, jotka olivat aiemmista harjoituksista oppineet pomputuksen, kun taas vaikeuksia esiintyi niillä nuorilla, jotka eivät joustaneet kädellä liikkeen mukana.

Syöttämisessä ilman ja maankautta pareittain kehitysvammaiset pelaajat olivat asettuneet riviin, joka vaihtoi paikkaa ja partneripelaajat olivat pysyvillä paikoilla, vaikka ohjeistuksessa sitä ei mitenkään määrätty. Syöttäminen onnistui kaikilta tässä harjoituksessa. Seuraavaksi syöteltiin kolmen hengen ryhmissä siten, että yksi oli keskellä puolustajana ja puolustajan ohi tehtiin syöttö maankautta. Osallistujat eivät oma-aloitteisesti jakautuneet ryhmiin joten ohjaajan tuli tehdä ryhmät. Toiminta lähti hyvin käyntiin ohjeistuksen jälkeen ja yhdessä ryhmässä syöttöharjoite ajautui positiiviseksi kisailuksi puolustajan ja syöttäjien välillä.

Heiton tekniikan harjoittelussa kaikki kehitysvammaiset eivät sisäistäneet oikeaa heittotekniikkaa. Itse heittoharjoittelussa saatiin onnistuneita suorituksia. Heittäminen ja korinteko olivat kehitysvammaisten urheilijoiden palautelomakkeiden mukaan yksi hyvistä asioista tapahtumassa. Sen huomasi tekemisestä, sillä heittoja harjoiteltiin ahkerasti ja hyvällä temmolla.

Lay up olikin huomattavasti haastavampi kehitysvammaisille osallistujille. Heille tuli askeleita usein enemmän kuin kaksi sallittua, rytmityksessä oli ongelmia, liike pysähtyi eikä ollut sujuvaa ja askeleiden ja heiton yhteensovittamisessa oli haasteita. Ei-koripallotaustaiset partnerit oppivat nopeasti ja tekivät paljon koreja. Urheilijoille ja vaikka kaikille olisi voinut käyttää askeleiden ymmärtämisen apuna värejä tai kartioita. Palautelomakkeiden täytön aikana osallistujat olivat asettuneet rentoihin asentoihin.

7.5 Palautelomakkeet

Kuusi partneria ja yhdeksän urheilijaa vastasi palautelomakkeisiin. Urheilijoiden lomakkeiden kohdista osa oli tyhjiä. Kyselylomakkeeseen vastattujen vammattomien partnereiden ikäjakauma oli 20 ikävuodesta 24 ikävuoteen ja kehitysvammaisilla urheilijoilla 14 ikävuodesta 27 ikävuoteen.

Special Olympics -järjestö oli tuttu 5/6 partnereista entuudestaan. Urheilijoilta ei kysytty järjestön tunnettavuudesta. Puolet vammattomista oli kuullut tapahtumasta kaverin kautta ja loput puolet koulussa tapahtuneen esittelyn myötä ja urheilijoista suurin osa joko järjestäjän tai nuorisoprojektin vetäjän kautta.

Syitä tulla mukaan tapahtumaan partnereilla olivat muun muassa ”*minua kiinnosti yhteistyö koripallokentällä kehitysvammaisten kanssa*”, ”*kiinnostus toimintaa kohtaan*”, ”*koska kaikki eri tapahtumat ovat kivoja*”, ”*kiinnostus soveltavasta liikunnasta. Koris on kivaa!*” ja kahdessa paperissa oli ”*Saara otti mukaan*” sekä ”*Saara käännutti*”. Urheilijoiden syyt tulla tapahtumaan pystyy jakamaan kahteen kategoriaan, kaverit ja koripallo. Puolet kehitysvammaisista vastaajista kertoi kaverit syyksi tulla tapahtumaan: ”*pääsin näkemään kavereita*”, *kavereitten kanssa pelaaminen*”, ”*pelikaverit ja pelaaminen*”. Ja loput kertoivat syyksi koripallon: ”*muuten vain, koris kiinnostaa*”, ”*koris kiinnosti, kivaa*”, ”*kiinnosti tulla treenaamaan koripalloa*” ja ”*kiinnostus koripallosta*”. Yksi urheilija ilmoitti aiemmat

kokemukset Unified -toiminnasta syykseen: *”koska olen pelannut paljon pelejä, jotka kuuluu unifiediin”*.

Kaikkien partneripelaajien mielestä harjoitukset olivat hyviä. Yhden vastaajan mielestä positiivista oli, että *”yhtä harjoitusta tehtiin riittävän pitkään!”* kun taas toisen mielestä *”välillä oli liian vaikeita harjoituksia”*. Myös kaikkien urheilijoiden mielestä koripalloharjoitteet olivat hyviä.

Yhteistyö urheilijoiden kanssa toimi kaikkien partnereiden mielestä. Tätä kysymystä ei kysytty kehitysvammaisilta pelaajilta.

Urheilijat jäivät tapahtumassa kaipaamaan pelaamista ja enemmän koriinheittoja. Partnerit jäivät kaipaamaan tapahtumasta enemmän ryhmien vaihteluita, pienpeliä, nopeammin etenemistä ja tarkempaa selitystä siitä, mitä partnerin rooli käytännössä tarkoittaa.

Tapahtumassa oli hyvää urheilijoiden mukaan *”kivannäköiset tytöt ja ohjaajat”*, *”sai tavata uusia ihmisiä”*, *”harjoittelu”*, *”heitto ja syöttelypeli”*, *”kisat olivat kivoja”*, *”heitot ja heittokisat olivat kivoja”*, *”korien heitto kolmen ryhmässä”* ja *”koris”*. Hyvää tapahtumassa vammattomien partneripelaajien mielestä olivat harjoitteet, pienet kisat, positiivinen ja kiva ilmapiiri, aivan huiput pelaajat, uusien ihmisten näkeminen ja tutustuminen. *”pelaajat tykkäsivät harjoitteista ja siitä, että saivat olla osallisena harjoituksissa. Osasit hyvin ottaa kontaktin pelaajiin ja ohjeistus oli selkeää”*, *”nopea sekoittuminen pelaajien ja kanssapelaajien kesken. Kanssapelaajat toimi aktiivisesti, pelaajat oli iloisia ja kiinnostuneita”*.

Kahdeksan vastaajaa yhdeksästä kehitysvammaisesta urheilijasta haluaisi aloittaa Unified -koripallon harrastamisen. Partnereista puolet eivät osanneet sanoa, haluaisivatko he aloittaa Unified -koripallon harrastamisen. Yksi vastasi ehkä ja loput kaksi olivat halukkaita.

7.6 Ohjaajan tuntemukset tapahtumasta

Ohjaajan näkökulmasta Unified -koripallon tutustumispäivässä oli hyvä, suvaitseva ja positiivinen tunnelma. Tapahtuman alussa osallistujien välillä ei ollut vielä kontaktia ja osa heitteli itsekseen koreja. Alkuympyrässä välit olivat väljät. Muutama partneri vapautti ensimmäisenä tunnelmaa sillä he ottivat kontaktia kehitysvammaisiin nuoriin. Kanssapelaajien ”korkeampi ikä”, 19 ikävuodesta ylöspäin ja aiemmat kokemukset erilaisista ihmisistä vaikuttivat varmasti osaltaan lähempään kontaktiin kehitysvammaisten nuorten kanssa.

Joukkuekilpailuissa kannustusta tuli varsinkin partnereilta ja osallistujat tuntuivat nauttivan kilpailemisesta. Partnerit neuvoivat pelaajia tekniikassa, vaikka he eivät itsekään olleet kaikki koripallon harrastajia.

Loppuympyrässä olin iloisesti yllättynyt kuinka hyvin partnerit auttoivat kehitysvammaisia nuoria täyttämään palautelomakkeita ja kyselivät heiltä mitä kohtiin kirjoitetaan, ilman että ohjaajan tarvitsi pyytää heitä. Kehitysvammaiset nuoret kyselivät jo tutustumispäivän lopussa, että milloin ensimmäiset treenit pidetään. Kaiken kaikkiaan tapahtumasta jäi onnistunut mielikuva.

7.7 Jälkiarviointi

Kolme viikkoa tapahtuman jälkeen SBG Unified käynnisti ensimmäiset koripalloharjoituksensa. Lahden kaupungilta anottiin ilmainen vuoro kerran viikossa keväeseen 2011 asti Kivimaan koulun liikuntasalista. Jenni Häkkinen ja Sari Mantila toimivat joukkueen valmentajina ja kolmatta valmentajaa etsitään. Kehitysvammaisista pelaajista suurin osa tulee läheisestä sisäoppilaitoksesta ja he ovat noin 15 – 17-vuotiaita poikia. Mukana on myös yksi 23 -vuotias nainen ja yksi 25 -vuotias mies. Säännöllisiä partnereita ei ole vielä saatu mukaan toimintaan. Harjoituksissa tunteet ovat menneet laidasta laitaan. Onnistumisen ilo korin tekemisestä on jaettu koko joukkueen kanssa ja valmentajat eivät ole voineet pidättää

nauruun kun välillä on tuuletettu niin railakkaasti. Toisaalta on nähty turhautuneisuutta pelaajissa, sillä he ovat eritasoisia ja pelikaveri ei aina tunnu ajattelevan samalla tavalla.

Joukkue kävi joulukuussa 2010 katsomassa Lahden urheilutalolla Korisliigan Namika Lahti- Lappeenrannan NMKY pelin. Kahden jatkoajan jälkeen lahtelaiset voittivat niukasti ja katsomossa annettiin ylävitosisia ja hurrattiin ihan kuin itse oltaisiin oltu kentällä pelaamassa.

22.1.2011 Vantaalla järjestettiin Ricoh-turnaus, johon joukkue osallistui lähinnä saadakseen kokemusta muista joukkueista ja pelaamisesta. Ennen turnausta oli ehditty harjoittelemaan viisi kertaa. Valmentajat pelkäsivät alkuun, että Pussi-Hukkien joukkueet olisivat liian ylivoimaisia ja lahtelaiset kokisivat tylyjä tappioita, mikä ei motivoi ketään jatkamaan harrastustaan. Toisin kuitenkin kävi, sillä SBG Unified hävisi ensimmäisen pelin vain kahdeksalla pisteellä, mutta päivän toisessa pelissä näkyi jo väsymys ja tappio kärsittiin noin 20 pisteen erolla. Pelaajat ja valmentajat saivat pronssiset mitalit, turnaus t-paidat ja kummassakin pelissä palkittiin tsempparit.

Maaliskuussa 2011 järjestettiin yhteiset harjoitukset SB-Girlsin B-tyttöjen kanssa. Saliin kerääntyi yhteensä 18 koripalloa harrastavaa nuorta ja aluksi lämmiteltiin ja venyteltiin yhdessä ja lopuksi pelattiin sekajoukkuein lyhyt peli. Joukkue sai hyvän vastaanoton 1995 – 1996 syntyneiltä tytöiltä ja mielessä on järjestää samankaltaiset harjoitukset yhdessä seuran A-tyttöjen kanssa.

SBG Unified kävi maaliskuussa 2011 Vantaalla pelaamassa harjoitusottelun PuHu Unifedia vastaan. Ottelusta tehtiin Unified -koripallosta kertova muutaman minuutin kooste Yle1:n Puoli seitsemän -ohjelmaan. Lahtelaiset olivat parantaneet peliä ja hävisivät kokeneille Puhulaisille vain kuusi pistettä. SBG sai peliin mukaan muutaman koripalloa aiemmin harrastaneen naispuolisin partnerin. Maaliskuussa joukkue osallistui yhdessä Turun ja Vantaan joukkueiden kanssa nuorisofoorumiin Vantaan Flamingossa. Päivä sisälsi mukavaa yhdessäoloa elokuvan,

ruokailun ja hohtominigolffin merkeissä. Valmentajat ja nuoret pääsivät tutustumaan toisiinsa yli joukkuerajojen.

16.4 joukkue osallistui Turussa ystävyysturnaukseen yhdessä Vantaan kahden joukkueen ja Turun joukkueen kanssa. Turnauksessa lahtelaiset saavuttivat ensimmäisen voittonsa. Erityisen ilahduttavaa peleissä oli uusien pelaajien onnistuminen korinteossa ja joukkuepelin kehittyminen.

8 TULOSTEN YHTEENVETO

Tapahtumapäivän tavoitteina oli käynnistää Unified -koripallotoiminta Lahden alueella ja koota uusi Unified -koripallojoukkue 12 – 25 vuotiaista kehitysvammaisista ja vammattomista nuorista. Tämän lisäksi tavoitteena oli tarkastella inklusion toteutumista nuorten kesken Unified -koripallon tutustumispäivässä.

8.1 Unified -koripallotoiminnan käynnistäminen

Tapahtuma onnistui tavoitteessaan käynnistää Unified -koripallotoiminta Lahden alueella. Kehitysvammaisista osallistujista lähes kaikki olivat halukkaita aloittamaan koripallon harrastamisen ja partnereista kaksi. Toiminnan peruskivi ovat halukkaat kehitysvammaiset urheilijat ja heidän lisäksi olisi saatava sitoutuneita partneripelaajia mukaan.

8.2 Inklusion toteutuminen

Tapahtuman alussa pystyi havainnoimaan ihmisten ryhmyksiä. Erilaiset syöttö- ja heittoharjoitteet ryhmissä vaikuttivat näiden ryhmitysten rikkoutumiseen. Harjoitteiden vaikutuksen näkee loppuympyrässä, jossa osallistujat ovat sekoittuneina. Voitot lähensivät joukkueovereita keskenään ja niitä tuuletettiin railakkaasti. Kilpailutilanteet synnyttivät tunteita, sekä positiivisia että negatiivisia ja siksi kilpailut ovat hyvä tapa ilmaista tunteita. Kommunikaatiota syntyi, koska sitä tarvittiin joukkueen toimimiseksi. Tästä voisi päätellä, että kommunikaatiota syntyi siksi, että osallistujat olivat eritasoisia.

Voisi päätellä, että onnistumisen elämykset ja voitot yhdistävät Unified -joukkuetta samalla tavalla kuin normaalia joukkuetta. Inklusio eteni tapahtuman kuluessa, mutta varsinaisesta sulautumisesta ei voida vielä puhua, koska kyseessä oli muutaman tunnin tapahtuma. Joukkueita ja harjoitteita kannattaa muuttaa siten, että kaikille annetaan mahdollisuus voittaa. Onnistumisen kokemukset synnyttävät parhaiten kontaktia ja tekevät joukkueesta yhtenäisen.

8.3 Palautelomakkeiden yhtäläisyys aiemman tutkimuksen kanssa

Tapahtumaan tulleet nuoret olivat suurin osa tavanneet ohjaajan ennen itse tapahtumaa ja kuulleet sitä kautta Unified -koripallon tutustumispäivästä. Parhaiten osallistujia sai mukaan paikan päällä käymällä ja lyhyiden mainosharkkojen pitämisellä.

Urheilijat ja partnerit kummatkin jäivät kaipaamaan pelaamista. Palautelomakkeiden ohella osallistujilta tuli jo tapahtuman aikana suullista palautetta ja kysymyksiä, että milloin pelataan ja miksi ei pelata. Kilpailua tuli joukkueheittokisoissa, mutta itse pelaaminen jätettiin vielä tarkoituksella pois, sillä osallistujien taitotaso ei mielestäni taannut turvallista peliä. Ja jäipähän jotain mitä odottaa tulevilta treeneiltä.

Melkein kaikki kehitysvammaiset osallistujat vastasivat haluavansa aloittaa Unified -koripallon, mutta kanssapelaajista vain kaksi kuudesta halusi aloittaa. Kynnys tulla mukaan Unified -joukkueeseen on melko korkea ja ketään ei voi pakottaa mukaan toimintaan, vaan halujen tulee lähteä osallistujasta itsestään.

Mielenkiintoisinta palautteissa oli, että niistä löytyi yhtäläisyyksiä Unified -jalkapallon pilottitutkimuksen kanssa (2006). Vuosi pilotin alkamisen jälkeen oli tutkimuksissa muun muassa selvitetty partnereiden ja urheilijoiden syitä liittyä mukaan jalkapallojoukkueeseen. Tutkimuksessa partnereiden suurin syy liittyä mukaan joukkueeseen oli, että heidän kaverinsa pelasivat. Palautelomakkeista selvisi, että kaksi Lahden Unified -tapahtumaan osallistuneista partnereista tuli mukaan, koska ystävä otti mukaan ja käännnytti. Yhden Lahden tapahtumaan osallistuneen partnerin syy tulla mukaan oli ”*minua kiinnosti yhteistyö koripallokentällä kehitysvammaisten kanssa*”. Jalkapallon tutkimukseen osallistuneiden partnereiden keskuudesta 7 % liittyi koska he halusivat oppia lisää älyllisesti kehitysvammaisista ihmisistä. Muita lähelle tätä tulosta meneviä syitä olivat Lahden tapahtumassa ”*kiinnostus toimintaa kohtaan*” ja ”*kiinnostus soveltavasta liikunnasta*”.

Jalkapallossa kehitysvammaisten urheilijoiden tärkeimmät syyt tulla mukaan olivat uusien jalkapallotaitojen oppiminen, pelaaminen joukkueessa ja uusien ystävien saaminen. Unified -koripallon tutustumispäivään osallistujien syitä olivat kaverit ja heidän kanssaan pelaaminen sekä koripallo. Lahdessa kyseessä oli vain muutamien tunnin kestänyt tapahtuma ja jalkapallossa haastatellut olivat harjoitelleet jo vuoden verran. Silti Unified -toimintaan liittymiseen syyt olivat melko samoja.

9 POHDINTA

Unified -koripalloa ei sinällään voida luokitella tiettyyn Alangon, Remahlin ja Saaren (2004, 7) inklusion toteuttamistapaan. Soveltavaa toimintaa se on siinä mielessä, että sääntöjä on hieman helpotettu. Kehitysvammaiset urheilijat saavat ottaa muutaman ylimääräisen askeleen, erien kestoja on lyhennetty ja aikaa vapaa-aiton suorittamiseen on tuplaten verrattuna normaaliin peliin. Se on myös avointa toimintaa, jossa harjoitteet sopivat kaikille sellaisinaan tai pienin sovellutuksin ja jossa jokainen toimii omalla tasollaan.

Tutkimuksen perusteella joukkueina tehtävät harjoitteet ja kilpailut muuttivat ihmisten sijoutumista ja synnyttivät kontaktia vammattomien ja vammaisten välille. Tapahtumapäivän seurauksena syntyi Unified -koripallojoukkue Lahteen. Osallistujien syyt tulla mukaan Unified -toimintaan olivat verrattavissa aiempiin tutkimuksiin Unified -urheilusta. Tästä olisi mielenkiintoista jatkaa tutkimalla laajemmin Unified -urheilun sosiaalisia vaikutuksia ja partnereiden käsityksiä kehitysvammaisista ihmisistä toimintaan osallistumisen jälkeen.

Tapahtuman videoanalyysia tehdessä oli kiva huomata, että Unified -urheilun periaate toteutui, jossa partnerit ja urheilijat ovat taitotasoltaan toisiaan lähellä. Korkean taitotason partneripelaaja joutuu liiaksi rajoittamaan omaa toimintaansa eikä se ole hänelle mielekästä ja motivoivaa. Unified -urheilua toteutetaan monella tavalla, mutta oman tien valitseminen ja pitkälle tähtäävä toiminta tuottavat tulosta. Partnerin ei tarvitse osata donkata, sillä harjoittellessa taidot karttuvat. Riittää kun on urheilullinen ja koripallosta kiinnostunut.

Olen miettinyt mitä tekisin toisin, jos edessä olisi samankaltainen tutkimus. Suunnittelu-aikaa ja ohjaajan tapaamisia tulisi olla enemmän ennen tapahtumaa, sillä syksyllä ennen tapahtuman järjestämistä tuli kiire. Tiesin, että järjestäisin tapahtumapäivän, mutta en tiennyt mitä tutkisin siellä. Osallistujien etsiminen ja tapahtuman markkinointi veivät paljon aikaa. Järkevämpää olisi tehdä samanlainen päivä yhdessä erityisluokkien ja normaalin opetuksen luokkien kanssa. Vain muutamaa päivää ennen syntyi päätös, että tapahtuma videokuvattaisiin. Tuo päätös

osoittautui hyväksi, sillä ohjatessa oli todella vaikea tehdä yhtään syvällisempiä havaintoja. Palautteesta kävi ilmi, että partnerin rooli jäi osallistujille epäselväksi. Kun myöhemmin järjestin yhteistreenit SB-Girls seuran junioreiden kanssa, niin kokosin partnerit ennen aloittamista yhteen ja kerroin heille partnerin roolista ja he saivat kysyä minulta mieltä askarruttavista asioista.

Muistan omat epäilykseni kun näin ensimmäisen kerran Unified -korisottelun pääsiäisenä 2010. Ennen viime kevättä en ollut aiemmin edes kuullut Unified -urheilusta. Mietin itsekseeni, että voiko tuo toimia? Ajattelin melko kriittisesti pelistä ja partnereiden roolista enkä keskittynyt ollenkaan tavoitteeseen koripallon takana, sosiaaliseen inklusioon. Nyt vuosi ensimmäisen kokemuksen jälkeen olen sitä mieltä, että Unified -koripallo on aivan mahtavaa! Se on paljon muutakin kuin koripalloa.

Kulunut vuosi on ollut itselle opettavainen kokemus ja avannut silmiä sille, miten kehitysvammaiset voisivat urheilun kautta olla osa tätä yhteiskuntaa. En voi olla välillä jossittelematta, että missä olisin jos emme olisi juuri samaisena keväisenä päivänä vierailleet soveltavan liikunnan suuntautumisryhmän kanssa SLU-talolla Helsingissä kun Unified -koripallon nuorisoprojekti käynnistettiin Suomessa. Monta hienoa hetkeä olisi saattanut jäädä kokematta. Olen kasvanut ihmisenä ja päässyt pois hieman minua vaivanneesta itsekeskeisyydestä. Yllätyn aina välillä itsekkin, että tässä sitä ollaan vapaaehtoisesti lauantaina pitämässä korisharkkoja. Ne pari tuntia, jotka antaa viikossa nuorille, on itselle loppujen lopuksi pientä, mutta osallistujien elämään sillä on paljon suurempi merkitys.

Iloisten hetkien lisäksi on välillä ollut äärimmäisen raskasta olla luomassa uutta. Oma riittämättömyys ihmisten ajatusmaailman muuttamiseen on ahdistanut. Ihmisten ennakkoasenteet ovat kovia ja niiden muuttaminen vie aikansa. Oikeiden tyyppien löytäminen partnereiksi on haastavaa, sillä kynnyks tulla mukaan toimintaan on tässä vaiheessa vielä melko korkea. Ketään ei voi pakottaa vaan syiden tulee lähteä pelaajasta itsestään. Hyvät hetket ovat jääneet päällimmäisenä kuitenkin mieleen ja haluan ehdottomasti toimia tulevaisuudessakin Unified -koripallojoukkueen valmentajana.

Lähteet

Alanko, R., Remahl, V., Saari, A. 2004. Ota minut mukaan. Frencknellin Kirjapaino.

Brecklinghaus, S. 2010/2011 EU Youth Unified Sports Development Project. Lisabon maaliskuu 2010 luento.

Eskola, J., Suoranta, J. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5. painos. Tampere: Vastapaino.

Heikinaro-Johansson, P., Kolkka, T. 1998. Koululiikuntaa kaikille. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Erityisryhmien liikunnan käsitteistö. 2003. Valtion liikuntaneuvosto, erityisliikunnan jaosto. [viitattu 25.1.2011] Saatavissa:

<http://www.soveli.fi/tiedotarkisto/materiaalisalkku/?E=11566&N=20&O=0&SORT=&numEXISTS=1>

Kaski, M., Manninen, A., Pihko, H. 2009. Kehitysvammaisuus. Helsinki: WSOY.

Kehitysvammaliitto. 2011. Tietoa kehitysvammaisuudesta, vapaa-aika. [viitattu 22.3.2011] Saatavissa: <http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus/vapaa-aika.html>

Mälkiä, E. Rintala, P. 2002. Uusi Erityisliikunta- Liikunnan sovellutukset erityisryhmille. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Newton, M. Basketball rules. Michael Newtonin Unified valmentajapäivän luento 12.9.2010 Fiskars.

Newton, M. Divisioning for basketball. Michael Newtonin Unified valmentajapäivän luento 12.9.2010 Fiskars.

Newton, M. Special Olympics Unified Sports & Basketball rules. Michael Newtonin Unified valmentajapäivän luento 12.9.2010 Fiskars.

Unified-koripallon nuorisoprojektin-esite 2010.

Saari, A. 2009. Vammaisurheilun integraatiotyössä haetaan tasa-arvoa ja tuloksia. Liikunta & Tiede-lehti. 4/2009.

Saari, A. (toim.) 2005. Päivitetty 31.12.2009. Yhdessä ja erikseen. Espoo: Frencknellin kirjapaino. [viitattu 2.12.2010] Saatavissa: http://www.vammaisurheilu.fi/fin/materiaalit/ladattavat_materiaalit/oppaat/

Saari, A. (toim.), Rautio, S., Remahl, V. 2008. Päivitetty 31.12.2009. Kohtaamisia lasten liikunnassa: Liikuntaa Kaikille Lapsille Hanke 2002–2008. Kalevaprint. [viitattu 2.12.2010] Saatavissa: http://www.vammaisurheilu.fi/fin/materiaalit/ladattavat_materiaalit/oppaat/

Saari, A. 2005. Integraatiosta inklusioon- Olisiko aika katsoa erityisliikuntaa uudesta perspektiivistä? Liikunta & Tiede-lehti. 1-2/2005.

Sherrill, C.2004. Adapted Physical Activity, Recreation and Sport. 6. uudistettu painos. Mc Graw Hill: New York.

Special Olympics. Unified sports brings people together. 2011. [viitattu 22.3.2011] Saatavissa: http://www.specialolympics.org/unified_sports.aspx

Special Olympics Finland. 2010. Special Olympics. [viitattu 1.12.2010]. Saatavissa: http://www.specialolympics.fi/special_olympics/.

Special Olympics Finland. 2010. Kilpailujärjestelmä. [viitattu 1.12.2010]. Saatavissa: http://www.specialolympics.fi/special_olympics/kilpailujarjestelma/.

Special Olympics Finland. 2010. Vala. [viitattu 1.12.2010]. Saatavissa:

http://www.specialolympics.fi/special_olympics/vala/.

Special Olympics. Unified Sports. Luento Lissabon maaliskuu 2010.

Special Olympics Europe/Eurasia Unified Football Pilot Project. 2006. Raportin kooste. Koko raportti saatavissa [viitattu 16.3.2011]:

http://www.specialolympics.org/uploadedFiles/LandingPage/WhatWeDo/Research_Studies_Description_Pages/Evaluation%20of%20the%20Special%20Olympics%20Europe-Eurasia%20Unified%20Football%20Pilot-Project.pdf

The American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD). 2011. Definition of Intellectual Disability. [viitattu 6.1.2011]. Saatavissa: http://www.aidd.org/content_100.cfm?navID=21.

Toivonen, V-M., Kiviaho, M. 1998. Tässä suhteessa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilkka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

World Health Organization WHO. 2007. International Classification of Diseases (ICD) Chapter V: Mental and Behavioural disorders (F00-F99). Mental retardation (F70-F79). 10. uudistus. [viitattu 6.1.2011] Saatavissa: <http://apps.who.int/classifications/apps/icd/icd10online/>

LIITTEET

LIITE1.

Unified-koripallon tutustumispäivä

Unified-koripallon nuorisoprojekti järjestää 16. lokakuuta 2010 klo 13.00-15.00 Unified-koripallon tutustumistapahtuman Lahden Urheilutalon A-salissa (Jalkarannantie 10). Tapahtuma on ensisijaisesti 12-25-vuotiaille kehitysvammaisille nuorille.

Unified-koripallon nuorisoprojektin tarkoituksena on aloittaa Unified-koripallotoiminta kehitysvammaisista ja vammattomista nuorista koostuvissa koripallojoukkueissa ympäri Suomea. Unified-urheilussa kehitysvammaiset ja vammattomat partnerit muodostavat yhdessä joukkueen tai kilpailuparin.

Tutustumispäivän tavoitteena on kertoa perustietoa Unified-koripallosta ja tutustua koripalloon pelinä. Tavoitteena on löytää innostuneita pelaajia aloittamaan uusia Unified-koripallojoukkueita omalla kotipaikkakunnalla. Tapahtuma on ilmainen, mutta edellyttää ilmoittautumista etukäteen.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset kirjallisesti 8.10. mennessä: Jenni Häkkinen, puh. 050 306 6298, jenni.hakkinen(at)lpt.fi. Ilmoita sähköpostissa nimesi, yhteystietosi ja ikäsi.

Special Olympics on kansainvälinen järjestö, joka organisoii ympärivuotista urheilutoimintaa kehitysvammaisille henkilöille. Suomessa Special Olympics -toiminnasta vastaa Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAAU ry, jonka yhteydessä Special Olympics Finland toimii.

Tapahtumapaikka

Lahti
Lahden Urheilutalo

Tapahtuman ajankohta

16.10.2010 13:00 - 15:00

Tapahtumalaji

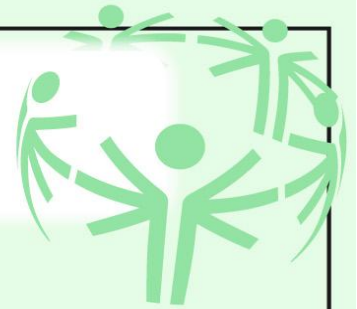
Lajileirit ja -tapahtumat

Järjestäjä

Unified-koripallon nuorisoprojekti (Special Olympics Finland)

LIITE2.

Unified-koripallon tutustumispäivä

Unified-koripallon nuorisoprojekti yhteistyössä SB-Girlsin kanssa järjestää

16. lokakuuta 2010 klo 13.00–15.00 Unified-koripallon tutustumispäivän Lahden Urheilutalossa (A-sali). Tapahtuma on tarkoitettu Unified-koripallosta kiinnostuneille 12–15-vuotiaille kehitysvammaisille ja vammattomille nuorille. Tapahtuma on maksuton.

Unified-koripallossa joukkueet koostuvat kehitysvammaisista pelaajista ja vammattomista partnereista.

Ilmoittautumiset 8.10. mennessä ja **lisätiedot:**

Jenni Häkkinen, puh: 040 442 8170, [jenni.hakkinen@lpt.fi.](mailto:jenni.hakkinen@lpt.fi),
www.specialolympics.fi.

Special Olympics Finland on osa kansainvälistä Special Olympics -järjestöä, joka organisoii urheilutoimintaa kehitysvammaisille henkilöille. Special Olympics Finland toimii Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n yhteydessä.

LIITE3.

UNIFIED -KORIPALLON TUTUSTUMISHARJOITUKSET 16.10

UNIFIED-koripallosta kertominen: Millaisilla joukkueilla pelataan? Pelaajan ja kanssapelaajan roolit, Special Olympics ja joukkueen luokittelut. Koripallo pelinä: erät ja peliaika, pelaajien määrä kentällä, 5 virhettä...

Ringissä nimet, harrastukset, onko aiemmin pelannut koripalloa.

Pallonkäsittely-harjoitukset 15 min

LAJIVIHJE: pelaajan tulee hallita koriksen peluu molemmilla käsillään

Ympyrä, siten, että ohjaaja näkyy. Pallo kaikilla osallistujilla:

- Pyöritys polvien ympäri, keskivartalon ympäri ja pään ympäri
- Haara-asennossa kahdeksikon pyöritys jalkojen ympäri
- Jalkojen välistä pompautus: koko ajan vaihtuu jalka
- Selän takaa pompautus: käsi saattaa palloa pitkälle: koko ajan vaihtuu käsi

Tuleeko osallistujilla muita mieleen?

SÄÄNTÖ: pallo kädessä ei liikuta, vaan aina pomputetaan

- Pomputus yhdellä kädellä paikallaan: oikea ja vasen käsi. (PURKKAVERTAUS-käsi joustaa mukana)
- Pomputetaan pientä lähellä lattiaa ja nouseaan ylös: myös istuaalleen
- Käsien vaihdot edessä pompauttaen

Kuljettaminen 5 min

SÄÄNTÖ: KAKSOISKULJETUS: kun pysäytät kuljetuksen, et voi enää aloittaa uudestaan, vaan sinun on syötettävä pallo saman joukkueen pelaajalle.

LAJIVIHJE: pallollisen pelaajan tulee nähdä kenttä

- Ohjaaja näyttää pallolla mihin suuntaan pomputetaan: aluksi oikea ja vasen sivu, myöhemmin lisätään eteen ja taakse. Pidetään pallo elossa koko ajan.

Syöttäminen: pituussuunnassa, toinen rivi siirtyy ohjaajan sanoessa yhden eteenpäin 10 min

- Ilman kautta ja maankautta: rinnan edestä kahdella kädellä kahteen käteen. Maan kautta pomppu noin puolessa välissä matkaa.

-TUKIJALAN KÄYTTÖ: kurotus sivulle, jos vastustaja edessä: 3 ryhmissä, yksi seisoo edessä. Oikealla vasen jalka kurottaa sivulle ja oikea käsi syöttää pelaajan ohi.

Heittäminen: 3 hengen ryhmissä jakaudutaan kuudelle korille 20 min

SÄÄNTÖ: 2 pisteen normaali heitto ja kolmen pisteen heitto viivan takaa (nykyään 6,75 m korista) sekä vapaheitot vapaheittoviivalta.

-HEITON TEKNIIKAN kuivaharjoittelu: hartianlevyinen asento, jalat joustavat, toinen käsi tukee palloa sivusta, pallo otsan yläpuolella ja ranneliikkeellä kierretään palloon.

-levyn kautta alhaalta oikea ja vasen puoli: tähtäys yläkulmaan. Heiton jälkeen levypallo ja takaisin jonoon

-2-3 metrin päästä korista: voi yrittää jo sukkana sisään. Kaari tärkeä.

-joukkuekisa: jokainen joukkue saa päättää heittopaikan vuorollaan ja 6 koria sisään ja hep-huuto kun valmista. Korin vaihto heittojen jälkeen.

-Lay Up: Oikea ja vasen puoli: viimeinen pompautus vasemmalla jalalla, sitten oikea, vasen ja heitto. Tähdätään neliön yläkulmaan.

Joukkuekisat

- Heitto-kisa: Tee heitto ja hae oma levypallo ja syötä pallo tämän jälkeen seuraavalle joukkuekaverille jonoon. Joukkueen saatava 6 koria.

- Lay up-kisa: Kuljeta kohti koria ja tee lay up ja hae oma levypallo ja syötä pallo tämän jälkeen seuraavalle joukkuekaverille jonoon. Joukkueen saatava 6 koria.

Venyttelyt: ympyrässä, jossa kaikki näkevät toisensa 10 min

Takareidet: jalat eteen ja kurotus

Pakarat: jalka suorana olevan jalan yli ja painetaan itseä kohti

Kyljet: kurotellaan yläviistoon

Loppuhuuto yhdessä ja palautelomakkeiden täyttö.

LIITE4.

KYSELY PARTNEREILLE 16.10.2010

Ikä:

Oliko Special Olympics -järjestö tuttu entuudestaan? KYLLÄ EI

Mitä kautta kuulit tapahtumasta? KAVERI TAPAHTUMATIEDOTE

INTERNET

Jokin muu, mikä?

Mikä sai sinut tulemaan Unified -

koripallotapahtu-

maan? _____

Olivatko harjoitukset hyviä?

KYLLÄ

EI

EN OSAA

SANOA

Toimiko yhteistyö pelaajien kanssa?

KYLLÄ

EI

EN OSAA

SANOA

Mitä jäit kaipaamaan Unified -koripallotapahtumassa?

Mikä oli hyvää Unified -koripallotapahtumassa?

Haluaisitko aloittaa Unified -koripallon harrastamisen? KYLLÄ EI
EN OSAA SANOA

KIITOS osallistumisestasi Unified -koripallopäivään!

LIITE5.

KYSELY URHEILJOILLE 16.10.2010

Ikä:

Mitä kautta kuulit tapahtumasta? KAVERI TAPAHTUMATIEDOTE
INTERNET

Jokin muu, mikä?

Mikä sai sinut tulemaan Unified -
koripallotapahtu-
maan? _____

Olivatko koripalloharjoitteet hyviä? KYLLÄ EI EN OSAA
SANOA

Mitä jäit kaipaamaan Unified -koripallotapahtumassa?

Mikä oli hyvää Unified -koripallotapahtumassa?

Haluaisitko aloittaa Unified -koripallon harrastamisen? KYLLÄ EI
EN OSAA SANOA

KIITOS osallistumisestasi Unified -koripallopäivään!